

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . . . K 28.—
za en mesec . . . " 2.—
za Nemčijo celoletno . . . " 28.—
za ostalo inozemstvo . . . " 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . . . K 24.—
za en mesec . . . " 2.—
V upravi prejemajo mesečno . . . 170

Sobotna izdaja:

za celo leto . . . " 7.—
za Nemčijo celoletno . . . " 9.—
za ostalo inozemstvo . . . " 12.—

SLOVENEČ

Inserati:

Enostolpna petstvarata (72 mm):
za enkrat . . . po 18 v
za dvakrat . . . " 15 "
za trikrat . . . " 13 "
za večkrat primeren popust.

Paročna oznaka, zahvalo, osmrtnice itd.:
enostolpna petstvarata po 2 vln.

Poslano:

enostolpna petstvarata po 40 vln
Izloži vsak dan, izvzemši no-
delje in praznike, ob 5. uri pop.
Redna letna priloga Vozni red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne branilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 188.

Avstrijski misli veljavo!

V Gorici, 10. sept. 1915.

Znano je, kako so se v Trstu, Pulju in Gorici od pristojnih oblasti napravili koraki, da so se z uličnih in tržnih napisov zbrisala imena onih mož, ki so v svojem življenju v Italiji širili Avstriji sovražne tendence. Vsak pošteno misleč človek bo priznal, da so bili ti koraki ne samo upravičeni, ampak tudi samo po sebi umiljivi. Če smo v habsburški monarhiji, je povsem logično, da odgovarja našemu bivanju v njej tudi vsa okolica, v kateri se nahajamo. Nihče, ki je državljani te monarhije, da, nihče sploh, ki v njej v katerisobodi obliki prebiva, se ne sme čutiti niti žaljenega niti zapostavljenega, da se je zgodilo, kar je v prvem stavku povedano!

Toda pripadnost k habsburški monarhiji in bivanje v njej zahteva še drugih korakov. Niti na misel nam ne pride, da bi pri tem komu kaj očitali. Saj tudi koraki, ki so se v Trstu, Pulju in Gorici napravili, niso imeli namena, vzbujati rekriminacij na račun tega ali onega, ampak so hoteli uvesti le ono stanje, ki logiki odgovarja. Le domoljubje nam torej te vrstice narekuje in želja, da se širna javnost zave, kaj se v naših krajih z avstrijsko mislijo nikakor ne strinja.

Nedavno je »Slovenec« poročal o nek-kih zemljepisnih kartah, ki so izšle v Italiji. Dotične karte nam predložujejo italijanske aspiracije ozir. naloge, ki jih hoče italijanski iredentska politika rešiti na račun naše države. Silno zanimivo je dejstvo, da reklamira ta iredentska politika vse one kraje pri nas za Italijo, ki imajo v naših avstrijskih zemljepisnih kartah italijanske označbe oziroma italijanski pravopis. To je zelo karakteristično! Italijansko označbo oziroma italijanski pravopis pa imajo ne samo imena krajev, ki se nahajajo v Furlaniji in so torej furlanski, ampak tudi oni, ki so po ostalem Goriškem oziroma Primorskem ter so slovenski skozi in skozi. Pogled na specialno karto, ki je v rabi pri vojaki, nas o tem takoj prepriča. Kraji imajo označbe, ki jih ljudstvo nikdar ne rabi, ki so mu popolnoma tuje in neznane, in ki dajejo celim okrajem in celi deželi popolnoma drugo lice, kakor je v resnici ima.

Označbe so italijanske. Vsak bi sklepal iz njih, da je tudi ljudstvo, ki tukaj prebiva, italijansko, kar je popolnoma napačno. Narodne aspiracije italijanske iredentske politike gredo z ozirom na naše

kraje do približno onih mej, do katerih jih vodijo italijanske označbe krajev na avstrijski specialni karti. Zato reklamirajo zase vso Goriško, ves Trst z okolico in vso Istro! Ali ni to zanimivo? Oni se pri svojih težnjah lahko sklicujejo na podatke, ki jih črpajo, in našega uradnega na italijanski način sestavljenega imenovanja krajev po Goriškem in Primorskem sploh. Da se dejansko res na to sklicujejo, nam dokazujejo proizvodi njih zemljepisnih kart, glede katerih nam je »Slovenec« par zgledov podal.

Nočemo preiskovati, kaj so bili razlogi, da so se krajem z izključno slovenskim prebivalstvom dajale take izmišljene, dejanskim razmeram prav nikakor ne odgovarjajoče označbe. Dejstvo je, da so vsaj posredno služile iredenti in njenim težnjam, kakor se je prav isto godilo pri zaznamovanju ulic in trgov, ki smo jih uvodoma omenjali. Logika zahteva, da se tudi na tem polju izvršijo izpremembe, kakor jih zahteva pripadnost k habsburški monarhiji in bivanje v njej. Pokazati je torej treba tudi v označbah krajev resnico, ki odnese za zmerom vsako podlago težnjam italijanske iredente in ki bo de svetu pričala: tu biva ljudstvo slovensko in avstrijsko, ločeno od italijanskih aspiracij kakor poldne od polnoči!

× × ×

Rekli smo, da nosijo slovenski kraji označbe, ki so ljudstvu popolnoma tuje in neznane. Ljudstvo je slovensko, označbe pa so italijanske. Naj sledijo nekateri zgledi, posneti iz uradne avstrijske specialne karte. Slovenska, edino resnici odgovarjajoča imena se nahajajo v oklepajih.

1. Iz goriške okolice in vipavske doline: Castagnavizza (Kostanjevica), Prestau (Pristava); Gražna (Graščina), Aisovizza (Ajševica); Salcano (Solkan), Ossegliano (Ozeljan), Cernizza (Črnič), Samaria (Šmarje), Gradiscutta (Gradišče), Ranziano (Renče), Biglia (Bilje), Raccogliano (Orehovlje), Merna (Miren), Savogna (Sovodnje), St. Andra (Štandrež) itd.

2. S Krasa: Oppacchiasella (Opatjeselo), Doberdo (Doberdob), Jamiano (Jamlje), Medeazza (Medjivas), Sistiana (Sesljan), S. Giovanni (Štivan), Dutoule (Dutovlje), Prosecco (Prosek), Sesana (Sežana), Divazza (Divača), Nabresina (Nabrežina) itd.

3. Iz Brd: Coglio (Brda); Oslavia (Oslavje), Cosana (Kozana), Vipulzano (Vipolže), Bigliana (Biljana), Vedrignano (Vedrijan), Senico (Senik), Quisca (Kojško), Mernico (Mirnik), Nebula (Neblo) itd.

4. Iz Soške doline in Gor: Gargaro (Grgar), Ternova (Trnova), Chiapovano (Čepovan), Bainsizza (Banjšice), Descla (Deskale), Plava (Plave), Canale (Kanal), Anicova (Anhovo), Auzza (Avče), Ronzina (Ročinj), St. Luzia (Sv. Lucija), Lubino (Lubinj), Polubino (Polubinj), Baza (Bača), Idria di Baza (Idrija ob Bači), Luico (Livek), Libussina (Libušnje), Creta (Kred), Sedula (Sedlo), Bergogna (Breginj), Serpenizza (Srpenica), Saga (Žaga) itd.

Kakor imena krajev imajo tudi imena hribov označbe, ki so ljudstvu med katerim se nahajajo, popolnoma neznane. Tako čitamo: Mt. Sabotino, Mt. S. Valentino, Monte Santo, Mt. S. Gabriele, Mt. S. Daniele, Mt. S. Michele. Domače ljudstvo teh označb ne pozna; pozna samo: Sabotin, Sv. Valentin, Sv. Gora, Sv. Gabrijel (oz. Škaberjel), Sv. Daniel, Šmihel oz. Vrh. — Zgledi se lahko nadaljujejo poljubno.

Pri vsem tem pa niti ne omenjamo še drugih označb, ki so se trpele in ki tvorijo, kakor kažejo laške zemljepisne karte, podlago aspiracijam italijanske iredente. Treba se je le spomniti na Caporetto (Kobarid), Plezzo (Bovec), Circhina (Cerkno), Vipacco (Vinava), potem Moncorona (Kronberg), Montespina (Dornberg) Postumia (Postojna), Tricorno (Triglav) Monte Nero (Krn) itd. itd.

× × ×

Mi smo na avstrijskih tleh. Naši kraji pa so se po svojih izmišljenih in potvorenih označbah predstavljali v Italiji kot teren italijanskih narodnih teženj ter končno prešli v zahteve italijanske iredentske politike. Temu se morajo tla izpodbiti na način, kakor ga je energična avstrijska roka porabila v Trstu, Pulju in Gorici. Resnica naj v naših krajih govori; resnica, ki je med geografiji splošno priznana načelo zahteva, da se kraji označujejo z imeni, kakor jih ljudstvo rabi, med katerim se nahajajo. Z resnico se na mah izpodbi podlaga, na kateri sloni iredenta; svet pa izve, da ti kraji pripadajo k habsburški monarhiji po slovenskem ljudstvu, ki je od italijanskega ločeno skozi in skozi.

Junaki ob Dajestru.

II.

(Našim domobrancem. — Vojni kurat Leopold Tursič.)
(Konec.)

V poznem mraku 9. avgusta se je približala naša kolona Černelici, meste-

cu, ki se je zadnje čase prav pogosto imenovalo v tujih listih sosednih dežela. Naravno! Saj so si domala vsi polki divizije pripeli od njem nove vence junštva in vztrajnosti na svoje slavne prapore, kajti černeliško mostišče je do tedaj veljalo kot nepremagljivo.

Medlo, brez svetlobe so gledale izza oblačnih kop redke zvezde v temno noč. Na desno in levo so se užigali kakor kresovi, ki zaplapolajo in ugasnejo, brezštevilni ognji topov s svojim glušcem grmenjem, z Dnjestrovega brega so ropotale strojne puške in navadne puške s tako stilo, da smo takoj vedeli, da bje sovražniku zadnja ura. Brez odmora, brez usmiljenja! Ob napadih naš vojak, ki je v strelskem jarku dobrovoljen in krotak kakor ovca, ne pozna usmiljenja. Kakor val drvi, kamor se glasi povelje, neznana sila ga žene, da se ne meni za noben napor; če pada, zastoka, a ne toži in potrpežljivo čaka prve pomoči.

Prinesli so prvega. »Moj Bog, umrl bom,« je rahlo in zateglo odmevalo z nosilnice. Sklonili smo se k njemu in s svetilko ogledali rano. Skozi zasile obveze je v treh studenčkih curljala topla kri — strel je šel skozi levo čeljust in vrat v prsi.

»Moj Bog, umrl bom!«

»Prijetelj, hiti,« mi je šepnil tovariš zdravnik. In sklonil sem se globlje, zašepetal mu par tolažilnih besed, mu dal sv. odvezo in sv. poslednje olje — oči so mu že ugašale.

»Zgodi se volja božja,« so še trepetaje izgovarjale s krvjo oblite ustnice in je izdihnil.

Še par so jih prinesli tekom noči, težko ranjenih, tolažbe potrebnih. Pokopali smo jih pod križem ob robu mesteca drugo jutro; boj pa je z nezmanjšano srditostjo trajal dalje skoro vso noč. Sovražnik je bil vržen preko reke, le zadnji, najsevernejši vijug je še krčevito držal, da bi zakril umikanje ostale črte; zato je tudi še vse dopoldne sovražna artiljerija obstreljevala mestece in naše postojanke nad njim — seveda brez posebnih uspehov. Bil je zadnji poizkus, zavrniti zadnje prodiranje naših čet.

Naselili smo se v hišici černeliškega župana Nuhima Divald, žida, ki je že od početka vojske živel na Dunaju. Hišici se že na zunaj pozna galska zanikrost in vihravost pa tudi neizogibne posledice vojskine šibe. Oskrbnik nam je v svojem težko razumljivem judovskem narečju hohnjal, da je dolgo časa stanoval tu nek ruski stotnik, zato je hiša ostala vendar še kolikor toliko neposkodovana. Obve-

LISTEK.

Naši fantje.

(Po narodnem napevu: »Fantje marširajo...«)
Zložil I. Z.

Kliče nas trombe glas:
Fantje hitimo!
Prišel je vojske čas,
Nič ne mudimo!

Cesar spet kliče nas,
Tja na Primorsko;
Hrabro da branimo,
Zemljo mu gorsko!

Čutil boš Lah že ti,
Kaj je Gorica? —
Naše kaj so moči,
Naša pravica? —

Tamkaj ob Soči je,
Lahov kot trave;
Mi pa junaki smo,
Branimo Plave.

Lahi kar stokajo
Šibke postave;
Naši jih pokajo,
Dol iz planjave.

Ko bi Radecki še,
Živel naš stari;
Hvalil bi fante te:
»Bog jih obvari!«

Fantje spet vriskamo,
Proti Ljubljani; —
Sabljice blikajo
Se nam ob strani.

Prsa pa nam krase,
Hrastrosti znaki:
Križi, svetlinje vse. —
To smo junaki!

Žalostna Mati Božja.

Spisal Silvin Sardenko.

Srce brez trpljenja je svet brez razodetja; večnost vidi le v motni luči.
Sedaj si se nam razodela.

Dokler nismo videli krvavih dni, nam je blestela tvoja podoba kakor daljna zarja skozi gosto meglo, sedaj ko stojimo s teboj na Kalvariji, gledamo tebe in tvoje bolečine iz oči v oči.

Komu te bomo primerili, ali komu te bomo pripodobili, jeruzalemska hči? Velika je namreč kakor morje tvoja potrlost: kdo te bo utolažil?

Sedaj si se nam razodela in v svojem trpljenju nas tolažiš, Žalostna Mati božja. I. Danes te razumeta mož in žena, objoka-

na v dolini solza. Poslavljata se. Do cerkve ga je spremila žena z otrokom v naročju. Še enkrat sta stopila v cerkev drug ob drugem, morda — zadnjikrat. Kakšna razlika od onega dne, ko sta drug ob drugem prihajala pred oltar — prvič. Takrat sta prihajala le v znamenju združitve, danes prihajata v znamenju ločitve — kdo ve doklej.

Mož se je ozrl na ženo z otrokom:

»Morda se več ne vrnem. In tvoje srce pretrese bridka vest.«

Žena se je spomnila besede, ki jo je Simeon govoril tebi. Odsli je z otrokom žalostna in vendar bogovdana, zakaj z njo in v njej si bila ti, Žalostna Mati božja.

II. Danes te razume preplašena matibegunka. Komaj je zazorela pšenica na polju, komaj je zacvetela trta v gorici, že so morale bežati matere z otroci in dojenčci. Kakor ranjeni so omedlevali otroci po cestah in svoji materi so rekli: »Kje je kruh in vino?«

Tam na koncu vasi se je begunka za trenutek ustavila ob tvojem znamenju. Luč ni več plamenela pred njim, kakor sicer vedno, le solza begunske matere je gorela pred teboj.

»Mamica, ne jokaj!« je prosila deca.

»Tiho, otroci! Naj teče solza!«

V tej solzi je begunka utolažena zarzrla tebe, ko si bežala v Egipt, Žalostna Mati božja.

III. Danes te razumejo siromakibrezdomci. Begajo po trgih, begajo po mestih, izprašujejo po ljudeh, izprašujejo po listih in iščejo svojih dragih, ki so se jim izgubili.

Voz in vlak jih je vzel, in ne voz, ne vlak ne ve, kam jih je peljal in kje jih je pustil.

V gruči hodijo ljudje, tuji in domači, sirote plakajoče iščejo med njimi izgubljenega, zaželenega.

Vsi obrazi pridejo mimo, samo ene-ga ni.

Sirote, pomirite se!

Glejte, mimo prihaja tudi ona, ki je izgubila svojega sina, svoj in vaš zaklad vam pomaga najti: Žalostna Mati božja.

IV. Danes te razumemo vsi, ki dan za dnem srečavamo ranjene brate, ki se vračajo s križevega pota.

Kakšni so! Bog jim je postaral kožo in meso, nasitil jih je z grenkostmi in upijanil jih je s pelinom, mislijo in mislijo v žalostna duša omedleva v njih.

Pozdravili smo jih s sočutnim pogledom in hoteli smo reči: »Izgnilo je naše upane v Gospoda.«

Pa zaslišali smo nad seboj močnejši glas: »Kdo je tisti, kateri bi smel reči, da se kaj zgodi, kar bi Gospod ne zapovedal.«

Povzdignili smo svoje srce in roke, zagledali smo s križem obloženega tvojega Sina in tebe, Žalostna Mati božja.

zovalešče smo priredili v sosedni hiši, novi in prostorni, a nemarni; gospodinja, židinja, je pravila, da jo je zapustil že pred leti mož, ki se klati sedaj po Ameriki in se je nikdar več ne spominja.

Ta dan sem si po mestu ogledal poleg drugega tudi sledove ruskega vandalizma; posebno na premožnejših hišah so se poznali. V graščinici, ki jo skriva prijazen pa opustošen smrekov park sredi mesta, nobena stvar ni ostala na svojem mestu. Dreve krog poslopja posekano, okna in vrata iztrgana, tla po sobah nastlana z razdrapanimi knjigami, notami in pismi, peči podrti; v kotu lepo poslikanega salona je ležal klavir, ves razrušen — vojni invalid brez nog in strun; razmetane in razbite podobe; v eni najlepših sob je bil stan za konje. Kamorkoli pogledam, povsod barbarstvo — kultura dvajsetega stoletja ...

Popoldne enkrat je prišlo povelje za napad, ki se ima izvršiti ob peti uri še na zadnji Dnjestrov ovinek, ki so ga branile elitne čete sovražnikov — napol divji astrahanski Tartari in Čerkesi. Za napad je bil določen naš 2. bataljon. Zopet so se oglasile težke havbice in oblegovalni topovi, stari znanci iz našega prešnjega letovišča, zavriskali so bojni hura poljski topovi in zvijalo se je zopet in cvililo in tulilo celo popoldne po zraku nad našimi glavami; šipe so žvenketale v oknih in od tal do stropa se trepetala Divaldova hiša — artiljerija je pripravljala infanterijski napad. Ob določenem času je otvorila ogenj tudi pehota. Kakor so pravili, so naši fantje naskakovali s čudovitim elanom, ne meneč se za ogenj sovražne artiljerije, ki je z obeh kril onstran Dnjestra streljala kakor v obupu, ne brigajoč se za ogenj pehote in strojnih pušk. V večernem ognju je seveda padla marsikatera žrtev, vendar so bile izgube razmeroma majhne. Pozno v noč in v ranem jutru naslednjega dne je sovražnik še parkrat poizkusil protinapad, ki pa je bil vselej odbit.

Na obvezovališču smo imeli vso noč brez spanja in odmora mnogo opraviti. Vedno so jih prinašali z najrazličnejšimi ranami. Poleg že osivelega družinskega očeta je ležal mladoleten fant, poleg imenitnega grofa-prostaka navaden rudniški delavec. Vojska res nič ne izbira. Kmalu so bile prostorne slamnice polne; dobro, da so prišli vozovi, ki so začeli ranjence odvažati.

V desnem kotu je ležal mladenič, napol odtel v okrvavljen plašč. Izraz obraza mu je bil inteligenten, dasi ga je zakrivala senca bolesi. Zdravniki so me bili opozorili nanj; bil je težko ranjen. Spoznal sem v njem dijaka šentviškega zavoda, bolje rečeno, on je mene spoznal. Predramil se je iz polsna in se rahlo zasmehljal.

»Gospod, kje se vidiva, kaj?«

V. Danes te razume duhovnik-kurat. Vsak dan stoji ob križu na Kalvariji pri umirajočih. Vsako uro sliši žalostno prošnjo: »Žejem sem«. Vsako uro vidi potrto in zapuščenost smrtnoranjnih trpinov.

Čuj, spet prošnja!

»Gospod kurat! Doma zapuščam ženo in petero otročičev. Brez strehe so, in sedaj bodo še brez očeta.«

»Bog jim bo oče.«

Duhovniku se je trgalo srce v prsih. Sam nima ne žene, ne otrok, pa bi rad umrl namesto tega moža. A duhovniško srce ni moglo umreti, a moralo je trpeti silno bol sočutja in usmiljenja. Kaj si morala trpeti šele ti, ko si na križu videla umirati svojega sina, žalostna Mati božja.

VI. Danes te razume naša domovina. Sina za sinom sprejema v svoje naročje nemelega, razbitega, mrtvega.

Odhiteli so v boj z jasnim obrazom in gorkim srcem, polni zdravja in življenja kakor jutranje solnce, a danes padajo domovini v naročje kakor krvavi zor za temne gore.

Izpolnila se jim je vsaj ena želja: počivajo v domovini, ki so jo obranili z lastno krvjo. Žrtev domovinske ljubezni.

Domovina z mrtvim sinom v naročju je tudi tvoja podoba, žalostna Mati božja.

VII. Danes te razume verno ljudstvo. Niso bili vsi, ki so padli za domovino, ob smrti izročeni domači zemlji, mnogo mnogo in premnogo jih je zagrebla tujina.

Za njih pogrebom niso šli: ne oče, ne mati, ne sestra, ne žena, ne dete, ne rojak, ne sorodnik. Njim v slovo niso zapeli ne zvonovi, ne drugi žalni spevi. Zatonili so v daljnem grobu, kakor zatone zvezda z neba in nihče ne ve, kam se je utrnula.

Koliko naših nadebudnih in nadepolnih zvezd se je tako utrnulo.

A ti, ki si na zadnjem potu spremljala svojega Sina v tuij grob, si s svojo nevidno navzočnostjo tudi našim bratom ob smrti — tujino izpremenila v domacijo, žalostna Mati božja.

Kolikokrat gremo mimo tebe, tolikokrat smo utolaženi. Vsi potoki krvi in solza izginejo v morju tvojih bolečin, Tolažnica žalostnih.

»Ali te rana hudo boli? Zdravniki pravijo, da si nevarno ranjen.«

»Nevarno? Moj Bog, potem sem srečen, da ste tu.«

»Za vsak slučaj, veš, bova opravila.«

In sklonil sem se globlje k njemu. Z roko sem odpodil od njega številne muhe.

»Ali me ne bi mogli tudi obhajati? Tako rad bi,« je zašepetal, ko sva opravila.

»Priatelj, jako rad; toda v vojski nimamo angelskega kruha. Ko prideš v bližnji kraj v vojno bolnišnico, ki bo bolj na varnem, poprosi!«

Poslovila sva se in naložili so ga na voz. Ni zastokal, ko so ga nalogali. Zarezalo me je pri srcu, ko sem se zbal, da ne bi to mlado življenje ugasnilo po potu. Pozneje nisem ničesar več čul o njem.

Ob vozu sem ugledal bataljonskega poveljnika in ga pozdravil. Pogledat je bil prišel molčeči mož, kako se godi njegovim ranjencem. Resno je bilo njegovo lice in brez besedice je hotel iti dalje. V hipu se je okrenil in stopil zopet k meni.

»Gospod kurat, veliko dela, kaj? Pripovedujte, kamorkoli pridete, da so se naši fantje borili kakor junaki. To vam rečem jaz! Kakor junaki! ...«

Molčeči mož je odšel dalje. Ni popisoval boja in njegovih podrobnosti. Tudi na obvezovališču je videl junaštvo potrpežljivosti in bogoudanosti.

Odhajajočo sanitetno patroljo sem vprašal, kako je bilo.

»Hudo, gospod; nekaj vrlih ljudi smo izgubili — Bremca, Kastnerja, Kočevarja ...«

Nisem povpraševal naprej, kajti po ušesih so mi še vedno šumele besede podpolkovnika, bataljonskega poveljnika: »Borili so se kakor junaki — to vam rečem jaz ...«

× × ×

Zvečer je prišel k meni in tovarišem Francelj. Ni pel kakor ponavadi, o »fijolci«. Bled je bil v obličje; poznali so se na njem napori preteklih noči. S solzami v očeh je pravil o Bremcu in njegovem pogumu.

»Ali ga prineso dol? Kastnerja pokopljemo jutri na pokopališču. Vsaj tako sem čul praviti,« sem mu rekel.

»Bremca in Kočevarja so že pokopali. Poslala sem pa nekaj mož, naj ju izkopljejo, če bodo v temi našli grobove. Tudi sovražnik srdito strelja ob vsakem najmanjšem šumu. Teško bo šlo,« je pomišljal Francelj.

In res ju niso našli. Na robu gozda počivata med drugimi, Dnjester jim šumi hetmansko pesem junakov ...

Drugi dan, 12. avgusta, pod večer smo pokopali Kastnerja. Pionirji so mu bili zbili priprosto krsto in jo okrasili s svežim zelenjem. Čudovito mirno je bilo v zraku, kakor po končani nevihti. Niso tulili topovi kakor včeraj, tudi zvon se ni oglašil z bližnjega zvonika; nemo je stala ob ranem junakovem grobu vsa njegova stotnija, ves častniški zbor. Kakor meč so rezale po končanem pogrebnem opravilu v naša srca sklepne besede polkovega poveljnika g. Kutschere: »Preden se ločimo od te gališke zemlje, še enkrat kot posnemanja vrednemu junaku salutirajmo padlemu tovarišu! Slava mu!«

Zabobnela je razsušena prst na junaško krsto; iznad groba se je dvignil preprost križ, znaneč junakovo ime.

Boji 97. pešpolka v Galiciji.

Galicija, 7. septembra 1915.

Bilo je v večernih urah 15. avgusta 1914, ko smo negotovih korakov marširali pod vodstvom tedanjega polkovnika Kropa, od postaje Zydasow proti prvi vzhodnogališki vasi Cuculowce. Tu smo se nastanili v slamnatih »halupah«, ter začeli spoznavati žitje in bitje tamkajšnjih prebivalcev Rusinov. Že po njih nošah ter ne ravno preveč vabljivih gospodarskih razmerah, smo takoj spoznali, da luč kulture ni preveč globoko posvetila med te ljudi. V hišnih prostorih si premnogokrat opazil vsakovrstno živinčet — izpod vsake cunje pa te je zvedavo gledalo po dvoje nedolžnih oči. — 20. avgusta smo zapustili to vasico — spominjajoč se tolstih »genš« ter okusnih »kačk« (gosi in rac). Po šestdnevnom mučnem pešhodu smo 25. zvečer dospeli do naših predstraž pri Krasnem. — Polegli smo na prostem ter odposlali pred vas poljske straže; prvi predznak, da sovražnik ni več daleč. Že noč na 26. avgust nam ostane v trajnem spominu; čuli smo prve strele v neposredni bližini. 26. na vse zgodaj smo odkorakali proti cilju. Že smo čuli zamolklo bučanje kanonov. Srce nam je hitreje ter močneje utripalo, potne srage so ob pripekajočem solncu v potokih zdrkale po zarjavelih ličih. Na enkrat smo stali na planem — v sovražnem ognju. Prvi boj — nepozabni dan!

Tri dni je vztrajal naš polk ter kljuboval silnim ruskim masam. Bila je to prva ter krvava bitka, kateri je sledilo umikanje skozi Lvov in Cunjow, nedaleč od Grodeka. Rano 8. septembra smo naskočili vas ter pregnali po srditih spopadih Ruse iz vasi. Krvavi ples je trajal do 12. septembra ponoči. Vkljub našemu prodiranju smo pa iz strateških razlogov nastopili še isto noč dolgotrajno umikanje skozi Przemysl do karpatskih gora. V gorski vasi Bilanki nad Gorlicami se je nanovo izpopolnil ter uredil naš polk. Dne 3. oktobra smo zapustili to karpatsko vasico ter sledili Rusom proti Przemyslu. Bili so to muke ter trpljenja polni oktoberski marši po globokem blatu v dežju ter snegu. Kdor je to doživel, ne bo tega nikdar pozabil. Vtaborili smo se v Volčji dolini, kjer smo kljubovali vsem ruskim napadom tri tedne. Tu so se pričeli prvi pozicijski boji: pridili smo si udobne jarko, zgradili smo si pravcato mesto. Vkljub hrabremu držanju našega polka smo morali 5. novembra zapustiti te postojanke ter se umakniti preko prelaza Dukle do prvega ogrskega mesta Felsóvisköz. Po petdnevnom odpočitku smo krenili v laborsko dolino. Po kratki a ljuti bitki pri Cisto hribu smo bili prisiljeni zopet na Ogrsko v vas Magyar-kapronzo. Od tu smo pričeli prvi večji sunek skozi Bardijew in Žmigrod v Jaslo, kjer so nas pa Rusi že prav prijazno pozdravili. Vendar so naši še tekom prihodnjega dne, osvojivši mesto Kolačice, zasedli bukovske višine. Mislili smo, da bomo tu »praznovali« božične praznike, a silnemu artiljerijskemu kakor infanterijskemu ognju nismo bili kos.

Vzeli smo naše čete do Žmigroda nazaj. Tu smo hoteli praznovati božični večer, toda varali smo se bridko. Ob petih popoldne so nenadoma Rusi naskočili mesto. Naš polk je zaman priskočil drugim na pomoč. Mesto smo naglo izpraznili ter se postavili onostran mesta Rusom v bran. Čeprav maloštevilni so se naši nad vse hrabro držali. Dne 27. decembra so nas pa Rusi po bitki pri Krempni popolnoma potisnili nazaj. Cel polk je štel le nekaj nad 200 pušk ter par častnikov. Pod spretnim vodstvom tedanjega našega poveljnika majorja Giralidja smo srečno dospeli v Ceres, kjer smo v miru dočakali novo leto. Zopet ojačeni smo 3. januarja zasedli višine nad Zdynio, kjer smo preživeli najlepše dneve v ti vojni. 27. januarja je bilo konec teh dobrot. Na višinah nad Lipno so Rusi kljub silnim zametom napadli 87. pešpolk ter naš 2. bataljon. Temu naskoku je sledilo še par drugih sunkov, prav krepko podpiranih od artiljerije. Prijadrali smo zopet na Ogrsko. Tu je stopil na čelo našega polka major Micoli. (Padel kot podpolkovnik.)

Dne 2. februarja je bilo odposlano polkovno poveljstvo z bataljonom majorja Giralidja proti Kiškurimi, da tam zajezi prehod Rusov čez tamkajšnji prelaz Majevica planina ter Krasna gora nad Kiškurimo, to sta najlepši zvezdi v zgodovini našega polka. S spretnim vodstvom je en sam bataljon odbil ter krvavo zavrnil naval cele ruske divizije. Tekla je kri mladih bojevnikov, toda nepozabljiva ostanejo imena Gabrijelčič, Radeglia ter mnogih drugih.

Dne 7. februarja smo zopet s celim polkom zasedli višine nad Zdynio. Tu smo preživeli najhujšo gališko zimo. 20. febru-

arja smo bili zopet poslani proti Kiškurimi, kjer smo izvojevali lovorov venec na Krasni gori. Z bogatim vojnim plenom smo 25. februarja zasedli greben nad Belo vasjo, kjer smo dočakali toli zaželjeno spomladansko solnce.

V naslednjih dnevih se je pa Rusom izneverila vojna sreča. Že prvi dan majnika se je govorilo o prelomu ruske fronte med Gorlicami in Tarnovom. 5. majnika je i naš polk pričel zasledovanje Rusov iz blehnarških višin.

Izstopili smo na postaji Delatyn ter zasedli nato postojanke pri Dobrotovem blizu Kolomeje. Bataljon podpolkovnika Micolija je preстал tu kaj viharne dneve. Rusi so hoteli tam prebiti našo črto, a ta nakana se jim ni le že v kali izjalovila, ampak v naslednjih dnevih so bili Rusi prisiljeni umakniti se na celi črti. Naš polkovnik Gheri je z bataljonom majorja Giralidja ter enim bataljonom češkega 54. pešpolka, pri sledečem splošnem prodiranju naših čet, zavzel v drznem naskoku višine pri Krasni (Krasna) ter zasledoval bežeče Moskale proti Dnjestru.

O novejših bojih ob Dnjestru pa ob priliki!

Krščanski vojak.

Ni mogoče dovolj molitvenikov navzati tako hitro, kakor so izpočetka prihajala naročila. Prosimo potrpljenja. Zmanjkalo bo samo brezplačnih izvodov, po postavljeni nizki ceni pa jih bomo dajali, dokler bo vojska. Zdaj se tiska drugih 12.000 in stavek bo še čakal, če bi bilo treba še več. Vsak ima pravico dobiti molitvenik po isti ceni, samo poudarjamo, da je ravno za iste najbolj primeren, ki že gredo v vojsko ali pa so iz vojske prišli. Fantje, ki gredo prvič v vojsko, dobe pa za težki začetek več naukov v Hafnerjevem molitveniku »Slovenskim fantom za slovo«. Nekaj izvodov v zlati obrezi je še na prodaj.

Nabiranje starih, pa čednih molitvenikov je jako koristno, ker nikoli ne moremo toliko poslati, kolikor jih žele. Kdor bi pa imel poštino plačevati za prav pošteno knjigo, naj raje pošlje dar v denarju za novo — najbolj primerno knjigo za vojake. Naročitelje »Krščanskega vojaka« prosimo, naj nam kolikor mogoče deld olajšajo s tem, da kar največ naročajo skupaj in kjer je lahko, denar pošljejo naprej. En izvod v rdeči obrezi stane 30 vin., v najbližjem pegamoidu in zlati obrezi 50 vin. Poština za en izvod je 5 vin., za 2 do 3 izvode 10 vin., za 4 do 7 izvodov 20 vin. Za število od 8 naprej bomo poslali vselej s spremnico, kar bo do 5 kg stalo 42 vin. Za bolj oddaljene kraje (n. pr. od Zidanega mosta naprej) pa 72 vin. Kdor denarja ne pošlje naprej, se mu zaračuna tudi pristojbina poštne hranilnice.

Primorske novice.

Iz krogov goriških beguncev je naše uredništvo prejelo dopis, poln hvaležnosti za ustanovitev posredovalnice za goriške begunce v Ljubljani, kjer imajo ti reveži nekako shajališče in dobe v svojih težavnih razmerah tolažbo in primernih zavetov. Dopisnik izraža v imenu svojih sotrpinov dve želji: Prvič naj bi posredovalnica za goriške begunce skušala po svojih zvezah, s pomočjo državnih poslancev itd. doseči, da bi dobili goriški begunci enake ugodnosti na železnica, kakor jih uživajo svojci ranjenih ali bolnih vojakov, to je vsaj polovično vožnino (če bi se že ne moglo doseči brezplačne), da se lahko vsak popeplje nazaj na svoj dom po perilo, obleko, knjige za otroke, ki imajo kmalu zopet obiskovati šole, listine in druge potrebne reči, ki so jih v naglici morali pustiti doma ali pozabili. — To bi se menda dalo doseči, saj so begunci le žrtev vojne stanja, mučenci patriotizma. Državne in od države podpirane železnice bi vsled teh olajšav ne imele večjih stroškov, ljudstvu pa bi se s tako ugodnostjo zelo pomagalo. Marsikdo bi se bil že vrnil domov, da pobere in reši, kar najnujnejše potrebuje, a nima drobiža, da bi mogel poravnati visoko vožnino. Najtopleje priporočamo, da goriški odbor za begunce to stvar prerese in čim prej napne vse sile, da bodo tudi slovenski begunci uživali po železnica vsaj enake ugodnosti kakor so jih svoj čas imeli poljski in maloruski. Upamo, da od strani državne uprave ne bo v tem oziru nobene ovire. — Druga želja, ki jo naš dopisnik izraža, je pa kočljivejša. Pravi namreč: »Ali bi ne bilo mogoče, da kaka domača zavarovalnica prevzame zavarovanje goriških stanovanj proti vlamu in razdejanju? Prepričan je, da bi se hoteli zavarovati vsi ter da bi zavest, da so na ta način zavarovani, mnogim olajšala ure skrbi. Kolikor je nam znano, državne zavarovalnice proti vlamu še nimamo. V teh časih bi bila silno potrebna. Zasebnih za-

varovalnic pa ne more nobeno oblastvo prisiliti, da bi sklepale zanje nevarne zavarovalne pogodbe. Če bi goriške podružnice dotičnih zavarovalnic hotele prevzeti tak riziko, to je seveda njih stvar. Bojimo se pa, da tega ne bodo storile. Sicer pa priporočamo tudi to drugo željo goriških beguncev merodajnim krogom v razmislijanje.

Od raznih goriških beguncev smo iz raznih krajev dobili različne pritožbe, katere oddamo posredovalnici za goriške begunce v Ljubljani. Ako bi pa dali v list, bi nastal ondi bel prostor. Vse pritožbe naj se pošiljajo naravnost na naslov: Posredovalnica za goriške begunce v Ljubljani, Dunajska cesta. Poslopje Zadrugne zveze. Prepričani smo, da bo ta posredovalnica storila vse, da se ubogim beguncem zadovolji.

Osebnost. Cesar je podelil sodnemu pisarnišnemu nadoficialu g. Jožefu Zarli v Tolminu ob priliki vpokojitve zlat zaslužni križec s krono.

Kako je v Brdih. V Medani v Brdih je v tamošnjem novem šolskem poslopiju sedaj bolnišnica italijanskega Rdečega križa in v njej nad 100 ranjencev. Iz nekega pisma posnamemo nadalje, da so Italijani pobrali domačinom vse perilo, rjuhe itd., da v Medani ne vladajo baš ugodne zdravstvene razmere in končno, da bo letošnja trgatav na sploh jako pičila. G. Anton Zucchini, župan, je imenovan sindakom za Medano, g. Josip Sfiligoi, župan, pa sindakom za Biljano. Razen nadučitelja Zorzuta in bogoslovca Zorzuta se med interniranci iz Medane nahajata v Cremoni tudi g. Karel Toroš, veleposestnik in Franc Zorzut (Vrh), kmet. Goriškim lovcem znani veleposestnik iz Medane g. Henrik Perin se nahaja z družino doma.

Osebnost novice s pošte. Josip Kavčič, c. kr. poštni nadkontrolor v Trstu, je na lastno prošnjo umirovljen. — Ivan Belzaj, ekspeditor v Trstu, je bil nedavno tega odklikovan s srebrnim zaslužnim križcem s krono na traku hrabrostne kolajne.

Kobaridcem pridejo drugi časi. Prejeli smo: Dne 3. junija t. l. sem bil pisal svojemu sorodniku g. Juriju Peternelu, dekanku v Kobaridu, razglednico z vsebino: Pridite k meni na Vranjo peč! Pri vas ni varno. Dne 11. septembra, torej čez dva meseca in osem dni je došla nazaj s pripombo: Derzeit nicht zustellbar. Zurück. (Ta čas nedostavljivo. Nazaj.) Pomenljiva besedica: Derzeit. Ta čas. — Pridejo pač drugi časi. — Na Vranji peči. dne 14. septembra 1915. Franc Krek, župnik.

Iz italijanskega ujetništva. Znani šahovski mojster vč. g. Andrej Uršič piše dr. Lampetu z dne 24. avgusta (pismo je došlo v Ljubljano šele 15. septembra): Ko dobite te vrstice, bom jaz s svojimi tovariši že v Florenci Tu v Cremoni so z nami prijazno ravnali, tako da se pravzaprav ne moremo pritožiti. Prosim, naznajte to! Od naših tovarišev v internatu sta dva moža umrla in en otrok — vsi Slovenci. Pogreb je bil prost. Tudi eno rojstvo smo imeli. Zdravstveno stanje je jako zadovoljivo. Časnikov ne smemo imeti nobenih. Če mi odgovorite, pišite v Cremono, če prej ne dobite drugega naslova. Srčno pozdravljam Andrej Uršič, Cremona, Commando Deposito 65, Falleria Istituto Manini.

Slovesna furlanska služba božja v kapucinski cerkvi na Dunaju. V spomin obletnice evharističnega kongresa in počastitve spomina slovečega furlanskega redovnika o. Marka Avianskega je opravil deželni glavar goriški, mons. dr. Faidutti, ob številni asistenci slovesno službo božjo s pridigo. Cerkev je bila natlačeno polna. Pri sveti maši je pel dvorni pevski zbor. K sklepu so zapeli cesarsko pesem.

Nezgodna bivšega tržaškega cesarskega namestnika princa Hohenlohe. Predsednika najvišjega računskega dvora, princa Konrada Hohenlohe, ki je bil na bojišču kot oficir pri dunajski deželnoobrambni diviziji, je dne 10. septembra v Pripijskih močvirjih neki dozdevno stekli pes ugriznil na roki in stegnu. Princ Hohenlohe je takoj odpotoval na Dunaj, kjer se je podvržel 10 dnevnemu kuru v Pasteurjevem zavodu. Vsled pravočasnega cepljenja niso utemeljene nikake bojazni.

V Gorici se snuje velika trgovina z jestvinami. Zbrali so se trije podjetni trgovci in ti napravijo veliko trgovino z jestvinami; vse reči, ki spadajo v to stroko in kar jih bo mogoče dobiti, bodo prodajali po primernih cenah. Za današnje čase prav potrebno.

V Cremoni sta internirana goriška duhovnika Ivan Pelko in župnik Ivan Mondini iz Chioprisa.

Furlanski znanstvenik na črnoški univerzi. Za člana izpraševalne komisije za avstrijsko zgodovino in germansko pravo na vseučilišču v Črnovicah je imenovan Furlan dr. Edvard Traversa.

Umrli je v Zidanem mestu Franc Sila.

Večina ulic in tratoarjev v Trstu je poškopljenih z apnom, kar je hvalevred-

no, ker se je s tem omejilo razširjanje nalezljivih bolezni.

Oljčne karte bodo v kratkem vpeljali v Trstu poleg krušnih kart.

Za slovenskega kaplana v Rojanu v Trstu je imenovan Italijan č. gosp. Karol Musizza (Musica). V tem slovenskem delu mesta bi bil slovenski duhovnik jako potreben.

Poštna razmere na Kvarnerskih otokih. Poštna direkcija, ki se je preselila iz Trsta v Ljubljano, korespondira z uradi na Kvarnerskih otokih le v laščini. Tudi poročila korespondenčnega urada so objavljena le v italijanskem jeziku (tako n. pr. na Malinski in Vrbaniku). Tam se nahajajo le po ena ali dve italijanski družini. V Dalmaciji so vse take stvari odpravili, na bodulskih otokih se pa še čuti vpliv srednjeveške beneške mogočnosti. Na teh otokih je 99 odstotkov prebivalstva Hrvatov.

Umrli so v bolnici usmiljenih bratov v Gorici: 1. sept.: Ožbolt Vincenc, 74 let, iz Peči pri Mirnu; 2. sept.: Kacafura Peter, 84 let, iz Štmaura; 4. sept.: Mozetič Matej, 54 let, kmet iz Bukovice; 5. sept.: Mikluž Franc, 74 l., iz Peume; 6. sept.: Petrenčič Anton, 52 let, iz Gorice; Pišot Angel, 18 let, iz Sela; Klinc Stefan, 71 let, iz Gorice; 8. sept.: Devetak Janez, 24 let, Sovodnje (tifus); Furlani Anton, 75 let, iz Prvačine; Tomšič Josip, 81 let, iz Sovodenj. R. i. p.!

Samoumor v Trstu. V Trstu se je zastupil trgovec Fran Nicolich. Bil je vdovec. Zapušča tri hčere.

Kako so bili Lah sprejeti v „odrešenih“ krajih

dokazujejo dovolj sledeče dogodbe, ki jih pripovedujejo očividci, došli zopet v naše kraje iz zasedenega ozemlja:

Razočarani laški kralji. Laški kralj je obiskal tudi Gračevo, slovito morskopeljo. Tam si je s silo ogledal bogat cerkven zaklad, katerega so potem Lah spravili na »varno«. Gračevega župnika Tognona so prisilili, da mora duhovnikom v pričujočnosti kralja razlece prečitati dekret, glasom katerega je Gračevo priklopljen Italiji in mora prebivalstvo biti zvesto laškemu kralju. Župnik je res prišel na leco, ko bi pa imel prečitati dekret, ga je žalost tako prevzela, da je začel jokati na glas in ni mogel čitati. Za njim se je pa spustila v jok vsa vernikov polna cerkev. Pravijo, da je Viktorček bil zelo bled in pobesil nos nad tem nepričakovanim sprejemom. Ni pač poznal avstrijskega duha Furlanov. Seveda se nahaja sedaj župnik Tognon interniran v Cremoni.

Kje pa so ljudje? Tako so povpraševali laški vojniki, ko so vkorakali v Oglej in druge različne kraje Furlanije, pa niso nikjer zagledali domačega prebivalstva. V Romansu so s silo pogнали ljudi iz hiš, da prisotvujejo vkorakanju nekega regimenta laških konjenikov lancierjev. Furlani so pa le plaho gledali izza kotov in bili popolnoma nemi. Poveljnik lancierjev je bil nad tem nevoljen. Pred regimentom so laški vojniki nosili malo laško trobojno zastavo (trikoloro). Zato ukaže poveljnik občinstvu z osornim glasom: »Inchinatevi dinanzi al tricolore!« (poklonite se trobojnici). Navihani Furlani so res sneli klobuke pred poveljnikom in ga pozdravili: »Buon giorno, signor Tricolore!« (dober dan, gospod Trikolore). Ali je laški poveljnik konjenice razumel ironijo tega pozdrava, je drugo vprašanje. Tudi v Gračevo ni bilo žive duše na cesti, ko so prihajali laški vojniki. Vsled tega so se Lah tako razjezili, da so sklenili mesto zlakoviti. In res je moralo prebivalstvo poslati posebno deputacijo k poveljniku, da dovoli vpeljati v Gračevo žito, moko in druga živila. Da niso Lah dobili zaželjenega sprejema, izhaja tudi iz tega dejstva, da je štiri do pet sto furlanskih kmetov iz različnih krajev interniranih v Italijo. Med njimi se nahaja tudi 70 let stari Onorato Caneva, ki ima samo ta greh, da je zelo patriotičen in ima pet sinov v avstrijski vojski. En njegov sin, don Caneva, katehet v Gračevo, požrtvovalno sodeluje kot odbornik pri posredovalnici za goriške begunce v Ljubljani. V Villesse so pa Lah ustrelili občinskega tajnika in drugih sedem oseb, ker so jim bile preveč avstrijskega mišljenja.

Neizogibni D'Annunzio je, kakor smo že poročali, v aeroplanu preletel Goriško in Trst. Ker mu je zmanjkalo bencina, je moral pristati v Gračevo. Tam so morali par neodrešenecem šele povedati, kako velika »žival« je D'Annunzio. Ves zadivljen je spustil seveda takoj »govoranco«, pa pravijo, da so celo ribe v morju ušle pred koncem njegovega govora, ker so dognale, da je zmanjkalo bencina tudi v glavi konfuznega laškega pesnika.

Nervoznost laška postaja vsled trajnih neuspehov v vojski proti našim hrabrim četam in vsled mrzlega sprejema Furlanov vedno večja. To dokazuje tudi ta-le slučaj: V Ogleju imajo na stolpu cerkve opazovalnico za zrakoplove, na kapitelskem trgu pa nastavljen top proti zra-

koplovom. Kar zagledajo nekega lepega dne zrakoplov, ki kroži nad Oglejem. Takoj ga prično obstreljevati. »Giù vigliacchi!« (doli z nesramneži!) so vpili vsi izven sebe, ko so obstreljevali zrakoplov, katerega so tudi zadeli, tako da je padel na cesti med Oglejem in Tercom. Ko so pa leteli na kraj, kjer je padel zrakoplov, so pa spoznali, da so sestrelili lastno letalo. Od onega dne ne smejo več tam obstreljevati zrakoplove, ker svojih lastnih letal ne poznajo več.

Svetišče na Sv. V šarjah — pogorelo.

(Izvirno poročilo »Slovenca« s koroško-kranjske gorenjske meje.)

Tako lepih in gorkih dni nimamo veliko v zgodnji jeseni, kakor je bil četrtek, 16. septembra. Od daleč nas je pozdravljala višarska cerkev, ki se je lesketala v solnčnih žarkih. Zdelo se je, da nas danes še prav posebno vabi k sebi na goro. In isti dan ob treh popoldne je ista cerkev zažarela še enkrat v nenavadnem sijaju, v groznem plamenu. Kleti italijanski sovražnik toliko časa ni miroval, da jo je zažgal s svojimi topovi, ki sicer jako slabo zadevajo, to pot pa niso zgrešili svojega name-na. Stoletja je kljubovala, postavljena na 1792 m visoki gori, viharjem, prizanašala jej je tudi strela z neba, a Lah jej ni prizanesel. Junaško delo abruških razdiralcev. Kdo bi ob tem strašnem prizoru ne stiskal pesti in ne klical maščevanja.

Opazovali smo z daljnogledom, kako je začela najprej goreti streha nad glavnim oltarjem. Od tu se je pomikal ogenj proti glavnemu cerkvenemu vhodu ter se slednjič polastil zvonikove strehe. Videlo se je, kako se je valil dim naravnost navzgor. Le semintja, kadar je potegnil severni veter, se je nagnil goreči steber nekoliko po strani, pa se kmalu vzravnal in se vzpenjal zopet navzgor. Ves prizor je trajal le malo časa; po pretoku slabe ure se je kazalo že golo zidovje. Ker naš planinski kraj ni oddaljen več nego 10 kilometrov zračne črte od Višarji, videle so bistré oči tudi brez daljnogleda, kaj da se vrši na gori.

Marijino čudodelno podobo so prenesli sicer že v začetku italijanske vojske v Beljak ter jo postavili v oltar ondotne frančiškanske cerkve, toda kaj je z notranjščino višarskega svetišča? Kaj z zvonovi, z istimi blagoslavilnimi zvonovi, ki jih sliši pobožni romar še danes brniti? Kaj z duhovsko hišo in z drugimi poslopji? Kdo nam to pove, ko se nihče ne upa na goro!

Porušeno je svetišče, kamor roma že šesto stoletje množica božjepotnikov. A to svetišče bo zopet vstalo iz razvalin. In vstalo bo še lepše, kakor je bilo do sedaj. Milijone denarja so odnesli laški zidarji čez našo mejo v vedno lačno Italijo. Milijone so stržili laški trgovci za naše gozde. In v znamenje zahvale smo jim »maledetti sciavi«, naš jezik pa »lingua sconosciuta«. Zato naj sliši ob kadečih se razvalinah cerkve Matere božje na svetih Višarjah ves slovenski svet:

Kadar bomo zidali novo višarsko svetišče ter gradili novo streho cerkvi in zvoniku, tedaj in sploh pri vseh naših delih, naj ostane zaslužek v domovini.

× × ×

Za Sv. Goro pri Gorici — sv. Višarje. Poderite vsa svetišča ob meji, toda temu narodu ne boste vzeli vere in prepričanja, da slovenske domovine Lah ne bo dobil. Narod zaupa v Marijo, ki mu jo bo ohranila proti vsem sovražnikom. Naše trpljenje ne bo zastoj, zaupanje v Marijo pa ne bo varano!

Vojaški dopusti.

Kmetijski dopusti. Kakor so se dajali dopusti ob času žetve, tako se bodo dovo-

ljevali tudi za bodoča kmetijska dela tega leta (obdelava polja za jesensko setev, sejanje pšenice in rži, priprava polja za spomladansko obdelovanje, spravlanje lanu, konoplje, turščice, krompirja, grozdja, sladkorne pese, ajde itd.) kratki dopusti v posameznih oddelkih in sicer primerno času za dotična kmetijska dela, oziroma se bo dalo občinam in posameznim posestnikom na razpolago možno v ta namen. Pričetek dotičnih dopustov določi vojaško poveljstvo v sporazumu s političnimi oblastmi na podlagi krajevnih razmer.

Glede teh dopustov veljajo smiselno določila o žetvenih dopustih z naslednjimi dopolnili oziroma izpremembami:

1. Častniki in vojniki črnovojnih stražnih bataljonov in črnovojnih bataljonov (teritorialnih bataljonov), ki so določeni za straženje vojnih ujetnikov in kot politično sumljivih internirancev, dobodo le izjemoma ob prav posebno ozira vrednih razmerah dopust, če dopušča to število vojaštva.

2. Kolikor dopuščajo vojaško-službene razmere in niso s tem oškodovani drugi vojniki, ki imajo pravico do dopusta, se sme dati dopust enemu in istemu možu za različna kmetijska dela, toda le izmed možta, ki ni sposobno za vojno službo.

3. Za dopuste so določene na Kranjskem mejne črte: Kepa — Triglav — Podbrdo — Idrija — Ajdovščina, Razdrto — Senožeče — Trnovo — kranjsko-istrska meja in istrsko-hrvaška meja do Bakra.

Poleg tega so vojaška poveljstva pooblaščenca, v posebno ozira vrednih slučajih na podlagi utemeljene prošnje dovoliti, da se samostojni kmetovalci, dalje uradniki veleposestev in kmetijskih združenj, slednjič za kmetijske namene potrebni kovači in kolarji oproste vojaške službe za omejeno dobo, in sicer kvečjemu za tri mesece. Tozadavne prošnje je vlagati pri političnih okrajnih oblastvih.

Oprostivte, ki presegajo dobo treh mesecev, ali ki zadevajo kategorije, ki zgoraj niso imenovane (kakor n. pr. gozdarji, ribiči, mlinarji, sodarji, varilci, mlekarji, funkcionarji kmetijskih korporacij, komisij itd.) dovoljujejo vojaški osrednji uradi enako kakor oprostivte za žetvene svrhe, da namreč o njih izreče svoje mnenje politična oblast in na predlog poljedelskega ministrstva.

Prošnje za dopuste ali oprostivte, ki se vlagajo naravnost pri vojnem ministrstvu ali ministrstvu za deželno brambo, se ne jemljejo v poštev.

Za navadne kmetijske dopuste ni treba vlagati prošnje, ker se dovoljujejo tudi na podlagi ustmenih prijav možta pri raportu.

Vojaška oblastva, ki rešujejo prošnje za dopust, so že primerno obveščena.

Izrecno se pa pripomni, da pri dopustih ali začasnih odvezah pridejo v poštev v slučajih 2, 4 in 5 le taki vojniki, ki niso v vojnem območju, ki se torej nahajajo že pri nadomestnih krdeh za armadnim območjem.

— **Dopusti za strojnike.** Vojno ministrstvo je izdalo dodatne predpise za dopuste strojnikom in kurjačem za kmetijske stroje. Doba dopusta onih strojnikov (kurjačev), ki so že na dopustu, se podaljša do 30. oktobra t. l. Dopust se podaljša, ne da bi bilo treba za podaljšanje v tem obsegu vložiti kako prošnjo. O podaljšanju dopusta obvesti možto politične oblasti (okrajna glavarstva) in jim to potrdijo na dopustveni listini. Onim strojnikom, ki še niso bili poklicani k vojakom, se more pred njihovim odhodom za čas, ko bi morali nastopiti vojaško službo, pa do 30. oktobra dovoliti odlog za nastop vojaške službe. Prošnje za tak odlog je vložiti potom političnih oblasti pri onem dopolnilnem okrajnem poveljstvu vojske ali deželne brambe, pri katerem bi dotični črnovojniki morali nastopiti službo. Pravica, dovoljevati tak odlog, pristoji dopolnilnemu okrajnemu poveljstvu.

Boji v Galiciji ponehavajo. — Odbit ruski napad pri Bučaču. — Ljuti ruski napadi v Volhiniji. — Nemški uspehi južno od Dvinska.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 17. septembra. Uradno se razglaša:

Rusi so poizkušali včeraj s protinapadom preprečiti učinek naših sunkov na krilu severozahodno od Bučača, o katerih se je poročalo včeraj. Bili so vrženi. Naša artiljerija je uničila ob tej priliki en sovražni oklopni avtomobil. Med tremi častniki posadke sta bila dva ubita, eden je bil neranjen ujet. Med možtvom so ostali vsi mrtvi, izvenzemski šoferja, ki smo ga tudi ujeli. V ostalem je bojevanje v vzhodni Galiciji in ob lkvi znatno ponehalo. Položaj je ostal popolnoma neizpremenjen. Uvideč nemožnost, da v tem prostoru uspe, izvaja sovražnik iznova tem ljutejšje napade na naše bojne sile, ki se nahajajo v volhinskem

trdnjanskem ozemlju. Boji, ki so se včeraj tu vneli, še trajajo. Ob ščari nič novega. Namestnik načelnika generalnega štaba pl. Höfer, fml.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 17. septembra. Veliki glavni stan:

Vojna skupina generalfeldmaršala pl. Hindenburga.

Južno od Dvinska je bila dosežena cesta Vidsy—Goduziška—Komaj. Vidsy je bil danes po ljutem boju med hišami vzet. Severozahodno, severno in severovzhodno od Vilne se nadaljuje naš napad. Položaj vzhodno od Olite—Grodna je bistveno neizpremenjen. Ščara je bila prekoračena pri kraju z enakim imenom,

Vojna skupina generalfeld-maršala princa Leopolda Bavarskega.

Naše čete so tudi tu izsilile na več mestih prehod čez ščaro.

Vojna skupina generalfeld-maršala pl. Mackensen.
Močvirje severno od Pinskega čistimo od sovražnika.

Jugovzhodno bojišče.
Pri nemških četah nič novega.

Najvišje vojno vodstvo.

× × ×

Na jugozahodnem ruskem bojišču so sovražni napadi na naše postojanke med Strypu in Seretom ponehali. Ruska vojska v vzhodni Galiciji se lahko smatra za končano, ruska ofenziva za odbito. Rusi sedaj že premikajo čete iz svoje vzhodnogališke fronte, da ojačijo svoj napad proti črti Deražno—okolica Dubna. Tu je napad močnih sovražnih sil v polnem teku. Središče bojev tvori odsek Stubjela na obeh straneh Klevana in odsek Ikve na obeh straneh Dubna. Posebno ljuti so sovražni napadi na višine vzhodno od Dubna, kjer smo prekoračili desni breg Ikve in zasedli zahodni del gorovja.

V notranjosti Polesja trajajo boji podrejenih oddelkov dalje. Naši konjenici se je ob Styru posrečilo zopet pridobiti na prostoru. Na severoruskem bojišču nadaljujejo Mackensenove čete na obeh straneh Pinskega prodiranje čez spodnjo Jasjoldo v smeri proti Luniniecu, ki je zela važno železniško križišče.

Vojna skupina princa Leopolda Bavarskega in sosednja armada generala Gallwitz sta med bojem prekoračili močan odsek ščare, pri čemur so se zopet avstrijske čete posebno odlikovale.

Med Njemnom in Vilno se sovražnik zopet trdovratno upira nemškemu prodiranju. Boji za Vilno samo počasi dozorevajo za odločitev. Armada generala Belowa je na široki črti prekoračila železniško progo Vilna—Dvinsk in včeraj vzela Widsy, ki leži 60 km južno od Dvinskega.

RUSKO URADNO POROČILO.

Petrograd, 15. septembra. Včeraj poroča generalni štab:

Nemški sunek v pokrajini jezera Pikstern, ob jezeru Sauken in pri vasi Rakiški zahodno od črte Jakobovo — Dvinsk še traja dalje. Pri kolodvoru v Podbrodju smo odbili ponovne napade. Nemški napadi zahodno od Podbrodja okoli Mejzagole so bili posebno silni. Na fronti od Orany približno do vasi okoli Kosova je sovražnik nadaljeval svoje prodiranje. Resnejši boji so se bili okoli vasi Mosty in Sejnjaki zahodno od Slonima. Južno od reke Pinc je sovražna konjenica šla nazaj od kraja, kjer se Turija izliva v Pripet.

Pri Zwizdju v okolici Derazna smo z uspehom prestopili Goryu in smo v boju prodrli naprej in pri tem ujeli cel avstrijski bataljon. Pri Klevanu in Deraznu je sovražnik prešel k ofenzivi, katero smo ustavili; s krepkim protisunkom smo nato udarili v okolico zahodno od Klevana in smo v boju pri vasi Olešwi ujeli nad 1300 mož. Zahodno od mesta Wišnevec (na zgornjem Gorynu) so naše čete pregnale sovražnika iz vasi Rydomel in njene okolice. Na večer se je sovražnik naglo umaknil in je bil z velikimi izgubami potisnjen iz vasi Rostoki; dosedaj smo našli ujetih častnikov 20, mož pa 2000. Z ognjem smo preprečili sovražniku poizkusne protinapade, s katerimi je hotel ustaviti našo ofenzivo, pri vaseh Gontow in Dikovec južnozahodno od Višneveca; tudi na tem mestu smo ujeli okoli 140 častnikov in 7300 mož in 1 težek in 6 lahkih topov, 4 vozove za strelivo, 26 strojnih pušk in obilo plena.

V Galiciji smo imeli pri zasledovanju sovražnika, ki se umika od fronte ob Seretu proti zahodu, nekaj vročih bojev pri vaseh Gliadka, Lebow in Insefowki, zahodno od Tarnopola in pri vasi Dzwiniacz pri Zaleszczykih. V bojih okoli Insefowke in Dzwiniacza smo 12. septembra ujeli nad 2700 vojakov, 35 častnikov in 4 strojne puške.

V času od 30. avgusta do 12. septembra smo ujeli preko 40.000 Nemcev in Avstrijcev.

V Črnem morju so naše torpedovke, ki so križale pred premočnimi ozemljem, uničile velik parnik.

Dunaj, 17. septembra. Iz vojnega tiskovnega stana se poroča: Poročilo ruskega generalnega štaba (brez datuma):

Med Friedrichstadtom in Rigo artiljerijski boji in spopadi manjših odelkov. Pri Jakobovem so pričele naše čete od dne 11. septembra dalje ofenzivo. Trdovratni boji se vrše ob reki Pikstern. Zahodno od Dvinskega, na cestah, ki vodijo v Dvinsk, se vrši nemška ofenziva v treh smereh: prvič med rekama Srezej in Njemnek severno od Suwejniškov, drugič na prostoru Skopiški in tretjič ob cesti Wilkomier—Uzjani. Na zadnjem prostoru so se naše čete po trdovratnih bojih s premočnimi sovražnimi silami umaknile na prostor pri jezeru Duszaty. Nemci, ki so dobili znatna ojačenja, nadaljujejo svoje prodiranje.

Med Swjerto in Viljo je prav tako prešel sovražnik ob desnem bregu Vilje v glavni smeri proti železniški postaji Podbrodže k odločni ofenzivi. Kljub izredni trdovratnosti Nemcev naše čete s protinapadi zadržujejo njih prodiranje.

Na fronti Grany—Mosty trajajo trdovratni boji pri Skidlu, kjer je sovražnik dobil ojačenja. Ujeli smo enega častnika in 101 moža in zaplenili 5 strojnih pušk. Severno od tu so se vršili le neznatni napadi, katere smo lahko odbili. Ujetniki pripovedujejo, da so Nemci vsled zadnjih bojev skrajno izmučeni; v teh treh dneh so znašale njih izgube samo v eni stotnji do 100 mož.

Ker je bila fronta naših armad ob Njemenu in južno od tam preveč naprej potisnjena, smo jo nekoliko umaknili, sovražnika smo pa kljub temu zadržali.

Najmočnejše sovražne napade smo 11. t. m. morali vzdržati ob spodnji Selvjanki in ob cesti Slonim—Baranoviči (prostor Selva—Rožany in jugovzhodno od Kosova). Ob spodnji Selvjanki smo 11. t. m. ves dan odbijali ljute napade Nemcev. Pri Selwi je naš ogenj porušil sovražno baterijo. Sovražnik je tam razvil zelo hud ogenj, pod čegar varstvom je na obeh straneh ceste napadal do noči. Ob cesti v Baranoviču se bojuje sovražnik istotako z uporabo topov velikega kalibra. Tam smo ujeli približno 400 Avstrijcev in Nemcev in zaplenili 4 strojne puške ter municijske vozove. Spopadi pri Rožanemu so manj ljuti.

V smeri Pinskega nobene izpremembe; sovražnik skuša pri Kolkah na obeh bregovih Styra priti proti vzhodu.

Prostor Rovno: Pri Deražnu nadaljuje sovražnik po došli ojačenjih svojo ofenzivo; mi jo zadržujemo.

V smeri Kremenec trajajo napadi ob gornjem Gorynu za Avstrijce, katere odbijamo vedno z velikimi izgubami, prejkoslej brez uspeha. Od 200 ujetih Avstrijcev jih je 40 prostovoljno prišlo v naše strelske jarke.

Pri Tarnopolu boji, ki za nas ugodno potekajo. Severno od tega mesta smo dne 11. t. m. ujeli 91 častnikov in 4200 mož (med njimi Nemce) in zaplenili 9 trojnih pušk ter mnogo drugega vojnega materiala. Sovražne napade smo odbili z ogromnimi izgubami za sovražnika, kljub temu da so Avstrijci dobili znatna ojačenja. V bojih severno od Tarnopola so naše čete z velikim uspehom uporabljale oklopne avtomobile, ki so vozili pred rojno črto in več ur obstreljevali sovražnika.

Južno od Tarnopola so naše čete pričeli 12. t. m. jutraj prešle k ofenzivi. Ob Seretu nadaljujejo Avstrijci svoje umikanje ob Dnjestru; naše zasledovanje se uspešno nadaljuje. Ujeli smo mnogo sovražnikov.

V splošnem izpeljujemo naš načrt, ki položaj naših armad vsak dan izboljšava.

POLOŽAJ NA RUSKEM BOJIŠČU.

Curih, 17. septembra. »Tagesanzeiger« piše, da se je začel položaj na ruskem bojišču polagoma jasni, in sicer obširna poročila ruskega generalnega štaba ne morejo več prikriti dejstva, da je padla odločitev zopet z neuspehom ruskega orožja. Nemci, ki so med Vilno in Dvinskom prekoračili železniško progo, ki veže obe mesti, stoje grozeče za hrbtom ruskih čet pri Vilni.

NEUGODNE SODBE O POLOŽAJU RUSKE ARMADE.

Curih. »Tagesanzeiger« poroča: Položaj na ruskem bojišču se polagoma jasni. Poročila ruskega generalnega štaba ne morejo več prikriti, da se je odločilo zopet ruskemu orožju na škodo. Nemci stoje, ko so prekoračili med Vilno in Dvinskom železniško progo, grozeče za hrbtom Rusov, ki stoje pri Vilni.

Rotterdam. »Morningpost« piše: Ruska vojska se nesrečno nadaljuje. Z boječim srcem ne vidimo, da bi se bil izpremenil položaj glede na umikanje ruske armade.

Z BESARABSKE BOJNE ČRTE.

Črnovice. Nad Črnovice je priletel 16. t. m. ruski letalec. Dvoje avstrijskih letal ga je pričelo takoj zasledovati. Pregnali sta ga na Rumunsko, kjer se je moralo rusko letalo izkrcati. Zadnji artiljerijski boji ob besarabsko-bukovinski meji so za naše čete izpadli zelo ugodno.

PANIKA V JUŽNI RUSIJI.

Kodanj. Petrogradski dopisnik »Politiken« poroča: Med prebivalstvom v južni Rusiji, osobito v Kijevu je nastala panika, ker izpraznjujejo vojaške oblasti ozemlje. Begunci iz zahodne Rusije širijo s svojimi obupnimi poročili paniko tudi v celi vzhodni Rusiji.

NEMŠKI NAČRTI PROTI RUSIJI.

Kodanj, 17. septembra. Poročevalec »Daily Maila« javlja iz Petrograda, da streme Nemci razen poizkusov, da bi prisilili Ruse k odločilni bitki, tudi za tem, da bi odrezali velike ruske brambene moči. O tem priča brzina, s katero izvajajo svoja gibanja drugo za drugim. V ministertvu še vedno upajo, da bodo grodenske čete usle

iz grozeče jim obkolitve. Več višjih častnikov pa zastopa mnenje, da nameravajo Nemci armado generala Everta zajeti pri Pripjetskih močvirjih. Pač se jim ne bo posrečilo, da bi zajeli celo armado, toda zapadni zbori bodo komaj ušli tej usodi.

RUSKO VOJNO VODSTVO OPUSTI RIGO.

Genf, 17. septembra. »Matin« poroča: Riga pričakuje sovražnika. Rusko vojno vodstvo bo Rigo prepustilo, kakor hitro bodo operacije pokazale, da je padec Rige nedvomljiv.

NEJASEN POLOŽAJ V PETROGRADU.

Monakovo. Iz Petrograda se poroča: Iz dnevnih povelj petrogradskega poveljnika se kaže, da vojakov niso nastanili v zasebnih hišah iz vojaških razlogov, marveč iz previdnosti, ker pričakujejo vsak dan nemirov. Zadnje demonstracije v Petrogradu proti draginji so bile revolucijskega značaja.

RUSIJA GROZI, DA ODPOVE ZVEZO SPORAZUMU.

Stockholm. Ruski finančni minister Bark, ki je obiskal Pariz in London, je pooblaščen izjaviti vladam Anglije in Francije, da je Rusija sklenila smatrati zvezo za ugasnjeno, če ne dobi takoj finančne pomoči.

V FRANCIJI NE OBJAVLJAJO RUSKIH POLITIČNIH BRZOJAVK.

Genf. V Franciji niso več dopuščene zasebne brzjave o političnih dogodkih v Rusiji.

× × ×

ODGODENJE DUME.

Berlin, 17. septembra. O dogodkih, ki so se odigrali pred odgodenjem dume, poroča »Lokalanzeiger« dopisnik iz Stockholma: Komaj so odposlanci duminjske bloka odposlali k carju svoje zastopnike, da mu pojasnijo razpoloženje v deželi, se je vršil peturni ministrski svet, po čegar sklepu se je tudi Goremykin podal v glavni stan. Ministrski svet je razpravljal o vprašanju, če naj se ministrski svet ukloni pred dumo. Pokazalo se je jako ostra načelna nasprotstva. Goremykin in Šahovski sta bila za to, da se kratkoma odklonijo vse zahteve bloka, duma in državni svet takoj odgodita in takoj proglasi oblegovalno stanje po § 87. ustave, ki daje vladi diktatorska pooblastila.

Dalje se je poudarjalo, da govori v dumi vznemirjajo ljudstvo, ker namenoma naglašajo pomanjkljivosti. Nemudoma se

mora sestaviti novo reakcionarno ministertvo, da bo dne 20. septembra ob otvoritvi moskovskega zemstva in zborovanja mest položaj že pojasnjen. Druge stranke so napovedale za slučaj, da bi bila duma odgodena, svoje izstop iz ministertva, ker bi s tem razburjenje ruskega ljudstva grozeče narastlo.

Car je v glavnem stanu sprejel najprej Goremykina, nato zastopnike bloka, potem pa še enkrat Goremykina.

Carjev sklep, da se duma odgodi, je za ruske svrhe izredno usoden. Sodi se, da se bo sedaj začela brezobzirna reakcija, ki bi spričo nesrečnih vojnih dogodkov mogla povzročiti veliko eksplozijo.

Kodanj, 17. septembra. »Novoje Vremja« izjavlja, da je car sam odbil zahteve reformne stranke v dumi in zahteval odgodenje dume do 14. novembra. Car bo nekatere predloge proučil, je pa odločen, da brezpogojno odkloni vsako reakcijo sedanjega kabineta.

Kolin. »Kölnische Zeitung« izjava: Odgoditev dume je političen dogodek. Ni mogoče še vseh okolištin jasno pregledati z ozirom na daljnji razvoj notranjih razmer v Rusiji in tudi na rusko vojskovanje. Pričakovanje ruske vlade, da zasedanje dume pomiri razburjeno rusko ljudstvo, se ni izpolnilo. Bodočnost pokaže posledice usodnega koraka o odgoditvi dume.

POLICIJA ZAPRLA 18 POSLANCEV DUME.

Stockholm. »Dagens« poroča z Petrograda: Policija je prišla v njih stanovanjih poslance Čejdze in še 17 poslancev dume. Vojaki so zasedli poslopje dume in vse kolodvore.

RAZPUST VEČ ZEMSTEV.

Curih. Dopisniki švicarskih listov poročajo iz Petrograda, da je razglasila vlada ukaz, ki razpušča zemstva v Moskvi, Permu, Kurskem in v Havkovu radi vladni sovražnih izjav in sklepov.

POMILOŠČENJE POLITIČNIH ZLOČINCEV.

Berlin. »Lokalanzeiger« poroča iz Kodanja: Po londonskih brzjavih iz Petrograda je pomilostil car politične zločince. Osvobojenih bo nad 100.000 političnih ujetnikov v Sibiriji.

GROF BOBRINSKI ZBOLEL NA VERSKI BLAZNOSTI?

»Az Est« prinaša vest, da se je bivšega ruskega generalnega guvernerja v Galiciji, grofa Bobrinskega, lotila verska blaznost.

Novi laški napadi pri Boucu odbiti. — Italijani obstreljevali Trbiž. — Artiljerijski boji na Tirolskem.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 17. septembra. Uradno poročajo:

Na tirolski bojni črti so se včeraj vršili zopet mnogoteri artiljerijski boji. Popoldne je postal sovražni ogenj proti visoki planoti Lavarone in Folgarija ljutejši. Danes po polnoči je napadla močnejša italijanska pehota Monte Coston in naše postojanke severno od te obmejne gore. Ti sunki so bili odbiti z znatnimi izgubami za napadalca. Na koroškem obmejnem ozemlju je razvijala sovražna artiljerija, posebno na prostor pri Trbižu, živahnije delovanje. Trbiž, in sicer posebno tamošnja bolnišnica, je bila obstreljevana z daleč streljajočimi topovi iz postojank pri mejnem sedlu Samdogna. — Na primorski bojni črti je uvel del sovražnik zopet napad na prostor pri Bovcu. Več italijanskih sunkov je bilo odbitih. Boji pa še niso zaključeni. Dalje navzdol ob Soči do goriskega območja je bilo primeroma mirno. Nekaj krajev južno od Gorice in na severozahodnem robu Dobrdoške visoke planote se je nahajalo pod živahnim sovražnim ognjem iz topov. Zahodno od Sv. Martina so bili kakor vedno odbiti približevalni poizkusi Italijanov.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

Italijansko uradno poročilo.

Rim, 15. septembra. Sovražnik, ki je te dni dobil znatna ojačenja, je na več točkah naše fronte poskušal z napadi pehote, katere je pripravil in spremljal z ljutim ognjem topov, krepko pritiskati na naše čete. Pa njegovi naporji so bili zaman. O podobnih sovražnih napadih poročajo tudi iz doline Popena in ob grebenu karnijskih alp od zgornjega teka Degana do zgornjega dela Chiarsa.

Sovražna letala so priplula nad Vicenzo in so z bombami lahko ranila štiri prebivalce. Letala so tudi nad Tolminom in nad kotlino pri Bovcu in Kobaridu. Neko drugo brodovje je poskušalo nov napad na Videm, pa so jih naši letalci napadli, zavrnili in zasledovali.

Na Krasu so naši letalci učinkovito obstreljevali sovražna taborišča pri Nabrezini in Komnu.

Lahi bili poraženi 13. t. m. na karnijsko-julijski bojni črti.

Dunaj, 17. septembra. (K. u.) Iz vojnega časnikarskega stana se poroča: Naši so 14. septembra 1915 dosegli na karnijsko-julijski bojni črti velik uspeh. Po boju, ki je trajal šest ur, se je posrečilo, da smo vzeli 4 kilometre sovražne bojne črte postojank na vrhovih. Findenig-Kofel in Cima de Pudrais sta od 14. opoldne v rokah naših čet. Navedeni močno utrjeni postojanki sta se nahajali od začetka vojske v rokah sovražnika. Medtem ko v neprestanih bojih na različnih delih bojne črte dobi sovražnik vedno krvave glave in so se izjalovili vsi njegovi napadi vedno z najtežjim izgubami v ognju naših vojakov, smo takoj prvi dan, ko smo na nekem mestu naše bojne črte napadli, dosegli takoj popoln uspeh. V tem boju so bile naše izgube proti vsakemu pričakovanju zelo nizke. Sovražnik je poizkušal 14. septembra popoldne po zelo ljuti artiljerijski pripravi z vsemi kalibri še enkrat napasti našo postojanko na Vršču. Napad je delil usodo prejšnjih; izjalovil se je namreč z velikimi izgubami v našem ognju.

Italijani rušijo naše cerkve.

Italijan ima posebno strast rušiti naše cerkve. Sv. Goro, Sv. Višarje je porušil, v besnem sovraštvu do cerkva ruši po naročilu framsonskih lož svetišča dalje. Strelja iz daljave, drhteč jeze, da me-sece in mesece ne more nikamor naprej. Drugim porušnim svetiščem se je pridružila tudi mestna farna cerkev v Trbižu. Čimbolj tako divja, bolj kaže, kako slaba je njegova stvar.

Poizvedovalni poleti preko 2000 m visokih gora.

Dunaj, 17. septembra. (K. u.) Iz vojnega poročevalskega stana se javlja: Naši letalci obiskujejo sovražnika preko 2000 m visoke gore, ki ima zasedene sovražnik, in prinašajo jako dragoceno obvestila, Italijani pa oddajajo elegantne vizitke v obliki ekrasita in železa. Bili so prvovrstni letalski čini, tako v tehničnem kakor tudi v osebnem oziru, kakršnih doslej strokovnjaki niso smatrali za mogoče. Kakšne težave je bilo premagati, se sedaj še ne more povedati.

Boji za Bovec.

Vojni poročevalec Somovsky poroča: Po uvodnih artiljerijskih bojih 9. in 10. septembra, katerih priča sem bil, so se 11. t. m. pričeli silni pehotni napadi Italijanov proti našim postojankam okoli Boveca, bili so pa povsod s krvavimi izgubami odbiti. Naslednji dan so se ti napadi ponovili z enakim neuspehom za sovražnika.

Cadorna zna.

Z italijanske meje se poroča: V noči na 6. t. m. sta dve naši stotnji napravili raz višine Mrzlega Vrha mal napad, da bi očistili nek italijanski jarek. Naloga se je popolnoma posrečila; mrtvih je bilo pri tem 14 Italijanov, poleg tega smo jih še 28 ujeli. Naši obe stotnji sta izgubili 6 mrtvih in 15 ranjenih.

Italijanski generalni štab z dne 7. t. m. je pa to »bitko« takole opisal:

»Pri Tolminu je sovražnik v noči na 6. septembra po silnem artiljerijskem in pehotnem ognju (naša havbica je tekom tega dneva oddala na omenjeni jarek natanko tri strele. Op. poročevalec.) napadel naše postojanke na pobočju Mrzlega vrha. Čeprav sta megla in tema podpirali napad, je bil ta s težkimi izgubami za sovražnika popolnoma odbit.«

To poročilo je med našimi vojaki povzročilo obilo smeha.

Italijani zavzemajo zimske postojanke.

Inomost, 17. septembra. Južnotirolski listi poročajo o snegu na višinskih postojankah južnotirolske fronte, ki je Italijanom »zagrenil« vse veselje do napadov. Kakor vse kaže, Italijani že sedaj zavzemajo svoje zimske postojanke.

Naši letalci bombardirali Vicenzo.

»Times« poročajo iz Benetk 17. septembra: Včeraj je avstroogrsko letalo vrglo štiri bombe na Vicenzo, o čemer je bilo ubitih osem oseb.

Kako se spozna laška letala.

Razni listi poročajo: Italijaje je odredila novo označbo svojih letal. Vsa letala so na spodnji strani desnega krila zelena, na levem krilu rdeča, v sredi pa bela. Navpično krmilo nosi italijanske barve. Italijanski vodilni zrakoplovi kažejo po dnevi nacionalno zastavo s savojskim grbom in kraljevo krono, po noči pa tri svetilke v nacionalnih barvah: belo - rdeče - zeleno; poleg tega visi pod čolnikom še rdeča svetilka.

Tittoni in aneksija Bosne in Hercegovine.

Dunaj, 17. septembra. (K. u.) V pismu, ki ga je nedavno poslal italijanski poslanik v Parizu listu »Giornale d'Italia«, trdi gospod Tittoni, da je bil on tisti, ki je povodoma aneksije Bosne in Hercegovine k monarhiji dosegel, da je Avstroogrška umaknila svojo posadko iz sandžaka Novibazar, kakor tudi, da so se razveljavile predprave, ki jih daje člen XXIX. berlinske pogodbe Avstroogrski v črnogorskih vodah. V interesu zgodovinske resnice se mora konstatirati, da te trditve ne odgovarjajo dejstvu. Odstop od garnizijskih pravic Avstroogrške v sandžaku Novibazar je bil že dalj časa pred aneksijo Bosne in Hercegovine načeloma sklenjen v skupnem ministrskem svetu ter je grof Aehrenthal v pismu z dne 4. oktobra 1908. sporočil to spontano gospodu Tittoniju kot izvršeno dejstvo. Kar se tiče modifikacije člena XXIX. berlinske pogodbe, se je za iste v prvi vrsti zavzela ruska vlada ter je predlog gospod Tittoni samo podpiral.

Pozivi pod orožje v Italiji.

»Giornale militare« objavlja razglas laškega kralja, ki poziva pod orožje letnike 84 do 88 neizurjene črne vojske III. kategorije z 31. julijem. Sodi se, da se nahaja v tej kategoriji do 30.000 mož. Italija razpolaže še z neizurjenimi črnovojniškimi letniki I. in II. kategorije 76 do 82, v kolikor jih niso že vpoklicali v etapsko in v varstveno službo in s se ne vpoklicanimi neizurjenimi letniki 83 do 76 kategorije III. Trdi se, da nameravajo Italijani podaljšati črnovojniško službo od 17. do 42. leta. Doda obsega črna vojska može od 17. do 39. leta.

Oblastveno zatvorjena pletilnica nogavic.

Rim, 17. septembra. (Kor. ur.) Državno pravdnstvo je zapечатilo veliko pletilnico nogavic Pazetti v Prato, ki je delala za armado.

Italija blokira Malo Azijo.

Rim, 16. septembra. (K. U.) Ministrski svet je kot prvo vojno dejanje proti Turčiji sklenil efektivno blokirati celo malo-azijsko obalo. Neko že pripravljeno laško brodovje je dobilo dotično povelje. Blokada se je že začela.

Italijanski napadi proti Wilsonu.

Berlin, 17. septembra. »Tägliche Rundschau« poroča iz Lugana: »Popolo d'Italia« očita Wilsonu in Ameriki strahopetnost nasproti osrednjima velesilama, katerima bi bila morala Amerika že davno napovedati vojno. Na drugi strani, pravi list, pa mora biti ententi ameriška nevtralnost ljubša, kajti s takim zaveznikom ni ničesar začeti.

Aretirani Anglež v Italiji.

Rim, 17. septembra. V Kataniji so zaprli nekega Angleža, ki je iz svoje vile ob morju dajal svetlobna znamenja.

Italijani naročajo stroje v Ameriki.

Iz New Yorka se poroča preko Rotterdam, da je došel v Ameriko italijanski grof Blesi iz Genove, da nakupi večjo

Pred odločitvijo na Balkanu.

Balkanski voz se ni razvozlan. Ententa še ni obupala in se še pogaja, da konča srbsko-bolgarsko nasprotstvo. Prihajajo pa nemški glasovi, da je njeno delo zastoj, da si je Bolgarija že zbrala svojo pot, ker ne more trpeti na Balkanu povečane Srbije in Rusije na mestu Turčije ob morskih ožinah. Nemška vojna, ki je napovedana za pohod na Balkan, pa ne bo šla niti po morju, niti po zraku, ampak po zemlji. Druge poti ni kakor preko Srbije. Vsaj iskali ne bodo druge poti, recimo. Bivši francoski zunanji minister Cruppi, ki je na svojem drugem balkanskem potovanju prišel v Solun, je skrajno nezadovoljen in pravi, da je obupal nad uspehom svoje naloge. Med Balkanci so taka nasprotstva in trdovratnost je na nekaterih mestih tako velika, da ni misliti na novo balkansko zvezo. »Reichspost« piše, da Srbija čuti, da se začinja izpolnjevati njena ura.

Nota Bolgariji in pogajanja.

»Vossische Zeitung« poroča iz Sofije: Nova nota entente vsebuje odstop novega ozemlja v Macedoniji za slučaj, da Bolgarija takoj napade Turčijo. Nota hoče tudi reči, da bo ententa takoj zasedla dotično ozemlje. O odstopu grško-macedonskega ozemlja baje ne stoji v noti nič. S to noto hoče ententa preprečiti, da bi si Bolgarija ne vezala rok kam drugam oziroma da ne zasede od Turkov odstopljenega ozemlja ob Marici. Vendar pa je najbrž gotovo, da je izključena akcija Bolgarije proti Turčiji. Diplomatični krogi smatrajo noto za zadnji obupni poizkus entente.

»Az Est« poroča iz Sofije dne 16. septembra: Danes so prišli k Radoslavovu zastopniki entente in so ga prosili, naj Bolgarija ne nastopi ofenzivno proti Srbiji, kajti kljub grškemu in srbskemu ugovoru jamči ententa, da Bolgarija prav gotovo dobi sporno Macedonijo. Ententa prosi hitrega odgovora, kar je Bolgarija tudi obljubila in bo odgovorila koncem tedna. Tudi danes je največ težkoč v tem, ker Srbija in Grška nočeta, da se Bolgarija kakor klin zadere med obe.

Petrograjske vesti povedo, da se ententa pogaja tudi v Atenah in v Nišu, da da obema državam vsled odstopa Macedonije zahtevano skupno mejo v Albaniji, kar je le tako mogoče, če se Albanija razdeli in Italije ne upošteva pri njenih zahtevah v južni Albaniji.

Bolgarsko narodno slavlje.

Oficijozni »Echo de Bulgarie« prinaša program 30letnice združitve Vzhodne Rumelije z Bolgarijo. Priredili bodo celo vrsto velikih cerkvenih in vojaških slavnosti. Po slovesni službi boži v veliki katedrali bo velika procesija od trga Aleksandra Newskega do palače. Procesije se udeležijo poleg veteranov iz leta 1885. tudi vsa macedonska društva. Dopoldne bo tudi velika parada čet pred kraljem in princem. Popoldne bo velika ljudska slavnost in pričakuje se velikih patriotičnih demonstracij, zlasti nameravajo nastopiti macedonski Bolgari.

Na posebnem mestu opozarja vladni list, da se bo to slavlje vršilo v pomembnih zunanjih okoliščinah, ker misel o narodnem zedinjenju vseh Bolgarov obvladuje ves narod.

Kakor pred vojsko . . .

Iz Sofije poročajo, da je v vseh krogih živahno vrvenje. Razpoloženje je tako, kakor je bilo pred mobilizacijo v balkanski vojski. Prodajalne so polne ljudi, ki kupujejo vojne predmete.

Bolgarska opozicija pri kralju.

Sofija, 17. septembra. (Koresp. urar.) »Agence Telegraphique Bulgare« poroča, da so voditelji opozicije želeli videti kralja, kateremu bi radi povedali svoje nazore o položaju. Kralj jih je danes sprejel v skupni avdienci. Pri kralju so bili Malinov, Gešov, Danev, Čanov in Stambulski, zadnja dva za radikalno stranko. Socialisti se niso hoteli pridružiti temu koraku.

Ruska sodba o Rumuniji.

Iz Stockholma javljajo iz zelo mero-dajnega diplomatičnega vira:

Za diplomacijo je čisto jasno, da se da rumunska vlada voditi od dogodkov na bojišču. Če bi zavezniki dosegli znatne uspehe, tedaj bi se Rumunija tudi drugače ravnila. Med Rumunijo in entento pa ni nobene podpisane pogodbe. Pogajanja se še vrše, pa ne več tako intenzivno, kakor pred nekaj meseci.

množino strojev za italijanske industrije. Grof je izjavil, da Italija ne bo nikdar več obnovila svojega prejšnjega razmerja z Nemčijo, katero italijanski narod hudo sovraži, ker je poizkušala v Italiji vprijeti revolucijo. Italija bo sedaj stroje, ki jih je prej dobavljala iz Nemčije, kupovala v Ameriki.

Rumunija. — Drobnarije.

V Parizu se ententa pogovarja z rumunskima poslanikoma v Parizu in Londonu o odločitvi Rumunije. — V Bukarešti pa je v spremstvu avstrijskega poslanika v Carigradu prišel Meklenburški vojvoda Janez Albreht. Vojvoda je imel važno misijo pri Turkih, sedaj nadaljuje svoje delo v Rumuniji. »Az Est« poroča iz Sofije, da skoro vsako uro prihajajo vesti o dozdevni mobilizaciji Rumunije, toda v Sofiji so uverjeni, da se Rumunija ne bo ganila pred Bolgarijo, ta pa pred Rumunijo ne. V tem krogu se vrti vsa balkanska politika. — »Times« poroča, da je na rumunskih železnica ustavljen ves blagovni promet.

Rumunija za otvoritev železnih vrat.

Bukarešt, 15. septembra. »Universul« prinaša članek o položaju Rumunije, v katerem pravi med drugim: »Srbija provzroča s svojo blokado Rumuniji veliko škodo. Ako bo trajala svetovna vojna še dalj časa, potem gre Rumunija nasproti uničenju. Rumunija je bila nasproti Srbiji vedno blagohotna, dobavljala ji je celo municijo in živž. Rumunija mora gledati, ker ni upanja, da se hitro odpro Dardanele, da pridejo železna vrata na Donavi do svobode.

Rumunija se odloča.

»Presburger Tageblatt« ima iz Bukarešte: S kraljevim odlokom so vse rumunske državne in zasebne železnice s 14. sept. postavljene pod nadzorstvo vojnega ministra. Vojni minister je tudi odredil, da se do 20. septembra rekvirira za vojaštvo vsa vprezna živina in avtomobili.

Napol uradna »Independance Roumaine« piše v uvodniku, da je položaj Rumunije še vedno nedoločen. Kriza pa je dosegla vrhunec in vsak trenutek lahko pride odločitev. Časopisje in javno mnenje z napetostjo pričakuje, ali ostane Rumunija nevtralna ali pa zgrabi za orožje.

Iz Konstancie poročajo, da je rumunsko donavsko brodovje prišlo pred Orsovo, kjer začne vojne strelske vaje. Sofijske vesti javljajo, da so rekrute iz Dobrudže spravili v notranjost dežele. Okoli Dobriča, Akandenalara in Tutrakana gradijo Rumunji utrjene postojanke.

London, 17. septembra. (Po cenz. Agr. Tagbl. 17.) »Times« poročajo iz Aten: Ves blagovni promet na rumunskih železnica je ustavljen.

Kaj je ententa ponudila Srbiji.

Iz Niše poročajo, da je četverospornost zahteval od Srbije, da odstopi Bolgariji 15.000 km², zato pa bo od novo osvojenih krajev dobila 76.000 km².

Novo bolgarsko ozemlje.

Iz Sofije se poroča, da Turki 18. to je danes slovesno izročijo novo odstopljeno ozemlje. Sedež bolgarske uprave bo v Karağacı, ki se bo odslej imenoval Nov Odrin.

Ententa in bolgarsko-turški dogovor.

Petrograjske »Birževija Vjedomosti« poročajo, da so sile četverospornost, ko so zvedele za bolgarsko-turško pogodbo, naročile svojim zastopnikom v Sofiji, naj zahtevajo pojasnil. Radoslavov je odgovoril, da ta dogovor prav nič ne škodi bolgarskim pogajanjem z entento, pa poslaniiki so vendar izjavili, da bi smatrali podpis za sovražno dejanje.

Bolgarija in Grška.

Iz Soluna poročajo, da je Grška ustavila promet iz Soluna v Bolgarijo, ki je istočasno prepovedala Grkom na Bolgarskem, da se ne smejo vrniti na Grško.

Novi vpoklici na Grškem.

Pariz, 17. septembra. (Kor. ur.) »Echo de Paris« poroča iz Aten: Rezervisti letnikov 1886, 1887 in 1888 so vpoklicani na 1. oktobra.

Boji na zahodu.**Nemško uradno poročilo.**

Berlin, 17. septembra. Wolff poroča iz velikega glavnega stana:

V Champagni je bil iztrgan francoski severozahodni od Perthesa z napadom severnih granat kos nekega jarka pred postojanke. Protinapad je bil odbit.

Najvišje vojno vodstvo.

Francosko uradno poročilo.

Pariz, 16. septembra. Včeraj popoldne: V Artoisu v odseku Neuville in Bretecourt boji z ročnimi granatami; boji z bombami v ozemlju pri Lihonsu zahodno od Chaulnesa in v gozdu Saint Marol vzhodno od Tracy le Vala. Precej živahen ogenj topov severno od tabora v Chalonsu.

V zahodnem delu Argonov boj z minami.

Na ostali fronti noč brez kakega dogodka. Zvečer: Severno in južno od Arrasa in v ozemlju pri Roye se je krepko nadaljevalo z artiljerijskimi boji. Na visoki planoti Quenneviers boji z bombami in ročnimi granatami. Ob kanalu Aisne-Marne je delovanje obeh artiljerij namenjeno na fronto Berry-au-Bac-Laneuville, kjer nas sovražnik že nekaj dni skuša pregnati iz območja pri Sapiigneul. V Champagni artiljerijski boj. Na višinah ob Mozi smo uničili eno baterijo. V gozdu Apremont, Le Pretre in okoli Saint Die tudi za nas ugoden artiljerijski boj.

Pariški poveljnik poučuje Angleže.

Rotterdam, 17. septembra. »Daily Express« priobčuje razgovor s pariškim poveljnikom, generalom Gallieni. Rekel je: Angleška ne sme misliti, da so dosedanj napori zadostni. Če hoče Anglija zmagati, mora pred vsem svoje čete pomnožiti, vse neštete tvornice v Veliki Britaniji mobilizirati izključno za dobavo municije, vso svojo vojaško organizacijo obnoviti in končno vse svoje dobre stare lastnosti, svoja nacionalna sporočila žrtvovati zahtevam modernega časa. Le na ta način bo mogla Angleška uspešno pripomoči k končni zmagi, katero mora štirispornost na vsak način doseči.

Srbski princ Jurij na francoski fronti.

Bukarešt, 17. septembra. Iz Niše se poroča: Tukajšnji listi pišejo, da se nahaja srbski princ Jurij že več tednov na francoski fronti. Vrnil se bo v Srbijo šele takrat, ko bo njegova navzočnost potrebna iz vojaških razlogov.

Nov načrt sporazumnikov za zapadno fronto.

Ženeva, 17. septembra. Tukajšnji francoski poročevalci so bili obveščeni, da je angleško-francosko-belgijski vojni svet, ki se je ravnokar vršil v Calaisu, sklenil, da izvede na zapadni fronti nov načrt. Opusti se čakanje na nove pošiljave čet ter se nemudoma začne z izpeljavo načrta. Ta sklep da se je sprejel vsled pritiskanja Rusije in Italije, ki sta tudi dosegli, da se bodo mogli zastopniki njune generalitete stalno udeleževati vodstva operacij na zapadu.

Novi francoski topovi.

Pariški poročevalec »Gazette de Lausanne« javlja, da se izdelujejo pri Schneiderju v Creuzotu novi topovi, med drugim 37 cm možnarji, ki imajo sprejeti tekmo z nemškimi 42 cm. Možnarji so 155 cm visoki in nesejo 9 km daleč. Izstrelak tehta 500 kg in stane 2500 frankov. Razen tega izdelujejo 24 cm brzostrelne topove, ki bodo nesli 20 km daleč; izstrelak bo tehtal 170 kg. Tak možnar more v minuti oddati po štiri strele. Creuzotske delavnice dobavijo tudi Italijanom njihove 34 cm topove in 26 cm možnarje.

Turčija v vojski.**TURŠKO URADNO POROČILO.**

Carigrad, 18. septembra. (Kor. urad.) Glavni stan poroča 17. t. m.:

Dardanelska fronta: Položaj je neizpremenjen. Naše poizvedovalne čete so vznemirjale sovražnika pri vsaki priliki in se vedno vrnile s plenom. Naša artiljerija je uspešno obstreljevala sovražnika, ki se je brezuspešno trudil porušiti naše strelske järke. Imel je težke izgube. V odseku Sedil Bahr je naša artiljerija na levem krilu dne 16. t. m. povzročila veliko eksplozijo v postojanki sovražnega metalca bomb.

Del našega brodovja je z uspehom obstreljeval svetilnik in neko tovarno na južnem obrežju polotoka Krime. Sovražnik je odgovarjal s puškami in topovi pa nam ni zadal nobene škode. Naše brodovje je na istem mestu potopilo štiri velike polno naložene ruske jadrnice.

Iraška fronta: Pri Kalaat-ul-Nedjimu so naši prostovoljci v noči 12. t. m. iznenadili tabor sovražnikov, mu zadali velike izgube in napravili številan plen. Drugi dan smo ta tabor vnovič napadli in prepodili sovražnika, ki je pustil več kot 100 mrtvih iz te postojanke. Dne 16. t. m. smo severno od Korne prisilili angleško letalo, da se je spustilo na tla. Na ostalih frontah se ni ničesar zgodilo.

KITCHENER O NEUSPEHIH NA DARDANELAH.

London. (K. u.) V seji gosposke zbornice 15. t. m. je izvajal lord Kitchener o bojih na Dardanelah: V Suvla zalivu se je 6. avgusta izkrcanje uspešno izvedlo, ne da bi bilo naletelo na resen odpor. Avstralci so istočasno napadli iz postojanke Anzac, krepko prodiranje se je izvedlo tudi z rta Hellas proti Kritiji. Napad iz Anzaca se je nadaljeval do vrhov pri Sari-bairu in Hunukbairu. Izkrcanje čet v zalivu Suvla naj bi podpiralo napad, a žal se napad ni dovolj hitro razvil in je bilo prodiranje po 2½ milje ustavljeno. Posledica je bila, da angleške čete niso mogle več držati postojanke na vrhu višine. Po ponovnih protinapadih se je ukazalo umikanje v postojanke, ki leže globokoje. Te

postojanke smo utrdili in zvezali z bojno črto ob Suvla zalivu. Iz Suvla zaliva so bile 21. avgusta zopet napadene turške utrdbe, a po večurnem boju le ni bilo moč goče, da bi bili vzeli vrh po sovražniku zasedene višine. Čete so se umaknile v prejšnje postojanke nazaj. Odtakrat je mirno. Četam se je dovolil potreben počitek.

V DARDANELAH POTOPLJEN ANGLEŠKI PODMORSKI ČOLN.

London, 16. septembra. Admiraliteta naznanja: Sovražnik poroča, da je bil britanski podmorski čoln »E. 7« v Dardanelah potopljen in da je troje častnikov in 25 moških ujetih. Ker se od 4. sept. ni ničesar čulo o navedenem podmorskem čolnu, je smatrali, da sovražno poročilo odgovarja dejstvu.

ANGLEŽI IZGUBILI V DARDANELAH 87.630 MOŽ.

Iz Londona se poroča 17. septembra: Državni podtajnik vojnega urada v parlamentu, Tennant, je podal v spodnji zbornici podrobnosti o izgubah ob Dardanelah. Skupaj z izgubami ki so bile naznanjene 14. septembra, znašajo skupne izgube: 1130 častnikov mrtvih, 2371 ranjenih, 373 pogrešanih; moštva vseh činov 16.478 mrtvih, 59.257 ranjenih, 8021 pogrešanih, skupaj 87.630.

ANGLEŠKA OJAČENJA V DARDANELAH 180.000 MOŽ?

Lugano, 17. septembra. Listi poročajo, da bodo od milijona Angležev, ki so na bojišču, prepeljali 180.000 moških v Dardanele, ker morajo v štirih tednih biti vse operacije pred Dardanelami končane.

SPLOŠNI NAPAD NA DARDANELE SE IZVRŠI ŠE TE DNI.

Berlinskemu »Lokalanzeigerju« pišejo s poučene strani: Bližnji začetek jeseni z njenimi južnimi in jugozapadnimi viharji, ki nastopajo s posebno ljutostjo v Saroskem zalivu, pušča zaveznikom le še malo časa, ako hočejo še enkrat poizkusiti svojo srečo proti turškim črtam. V turškem taboru pričakujejo zato še ta teden splošnega ljutega napada, za katerega se zavezniki že nekaj dni pripravljajo. Kasneje bi utegnile naravne sile zahtevati zimsko mirovanje, ker vladajo v južnem Egejskem morju od jeseni do spomladi pretežno južni vetrovi, ki tukaj tako pogosto narastejo v hude viharje. Razmere, ki bi morale nastati v angleško-francoskem taboru samo pri petdnevnem južnem viharju, ki ni nobena redkost, si je težko predstavljati; zato tudi smatrajo turški krogi nadaljevanje napadov na Galipoliju pozimi za izključeno. Ondi pričakujejo še enega velikega napada in potem konec.

Izpraznjevanje zapadne Rusije.

Iz Stockholma se poroča 16. septembra: Kljub temu, da so Rusi poročali o neki svoji namišljeni zmagi pri Tarnopolu, izpraznjujejo jugozapadno Rusijo. »Birževija Vedomosti« naglašajo, da vsled tarnopolske zmage ni več nevarnosti za jugozapadne ruske pokrajine, četudi se je sprlo nadaljnega prodiranja sovražnika že začelo z izpraznjevanjem teh ozemelj. Kljub temu bi bilo prezgodaj misliti, da je vsaka nevarnost odstranjena. Ako se izprazni Kijev, se to zgodi z namenom, da se ozemlje za hrbtom armade zavaruje pred sovražnikom.

Dnevne novice.

Zrebanje velike loterije »Slovenske Straže« se nepreklicno vrši v torek, dne 26. oktobra t. l. Dober mesec imamo torej samo do zrebanja. Vsi naši darovi naj se zato v tem mesecu z največjo poštrevnostjo osredotočijo na to loterijo, ki je namenjena v podporo revnim otrokom ter vdovam in sirotam padlih vojakov in invalidom. Čim lepši bo uspeh te loterije, več bodo dobili tudi naši slepci. Loterija obsega 1715 dobitkov v skupni vrednosti 20.000 K. Glavni dobiček v vrednosti 5000 kron. Srečka samo 1 K. Ali je treba še kaj priporočilnih besedi? Sramota bi bila za Slovence, ako bi sami ne pojmlili velikega pomena in plemenitega namena te loterije. Zato takoj pišite po srečke na loterijo »Slovenske Straže« v Ljubljano. Zahtevajte povsod takoj srečke »Slovenske Straže«! Naberite takoj po kronah med znanci in znankami za srečke in naročite na skupni naslov več srečk skupno. Kdor za dom ima srcé — naj ima zanj tudi dejanja. Do 26. oktobra delajte vsi za loterijo »Slovenske Straže«! Sijajen uspeh loterije »Slovenske Straže« naj briše narodu solzé!

+ V pojasnilo. Nekateri odjemalci »Slovenca« so se pritožili, da morajo plačati list po 12 vin., navzlic temu, da je na glavi lista razvidna cena samo 10 vin. V odgovor vsem tem pritožnikom sporočamo, da ne sme noben prodajalec zahtevati za »Slovenca« več kot 10 vin., tudi na kolo-

dvorih ne, in naj se nam slučaj, kjer bi se morda več zahtevalo, takoj naznani. — Poštino za izvoze, ki jih pošlje razprodajalcem, plača uprava sama, za prodane izvoze dobe prodajalci primeren popust, tako da samolastno zvišanje cene nikakor ni opravičljivo.

+ »Leonova družba«. Seje »L. D.« ne bo v ponedeljek, ampak v torek, dne 21. t. m., ob 5. uri popoldne. V ponedeljek bo v istih prostorih neka druga seja.

+ Duhovniške izpembe v ljubljanski škofiji. Podeljena je župnija Rudnik č. g. Janezu Pfajfarju, župniku v Javorju nad Škofjo Loko. Premeščeni so čč. gg.: Alojzij Brecljnik iz Cerklj pri Kranju za župnega upravitelja v Novo Oslico; Ivan Tomažič, uršulinski katehet v Ljubljani, na lastno prošnjo za kaplana v Cerklje pri Kranju; Matej Vilfan iz Škofje Loke za uršulinskega kateheta v Ljubljano. V Škofji Loki je nameščen za kaplana semeniški duhovnik č. g. Anton Anžič.

+ Za kanonika lavantinskega kapitelja je cesar imenoval konzistorijalnega tajnika č. g. dr. Ivana Tomažiča.

+ Štiridesetletno mašništvo obhaja dne 19. septembra velečastni gospod župnik in kn.-šk. duhovni svetnik Gotard Rott v Zagorju ob Savi. Velezaslužnega gospoda svetnika naj nam ljubi Bog ohrani še mnoga leta!

+ Ranjeni častniki 17. pešpolka. V zadnjih bojih so bili ranjeni sledeči častniki 17. pp.: poročnik v rez. Maks Abuja, praporščak v rez. Nikolaj Kosola, poročnik v rez. Karel Richter, kadet v rez. Josip Kordiš, kadet v rez. Andrej Bole, kadet v rez. Josip Marjetič, kadet-asp. Rafael Justin, praporščak v rez. Janez Wank. Vsi ti gospodje so bili ranjeni 3. in 4. septembra.

— Izdajalska »Slovenska liga«. Kakor pišejo tržaški »Edinosti«, je v Pittsburghu pričel izhajati poltednik »Nova Doma« kot glasilo Sakserjeve ameriške »Slovenske lige«, ki dela za sovražnike Avstrije. V Pennsilvaniji, kjer izhaja list, živi okoli 35.000 Slovencev. Preskrbelo se bo, da tudi ondi ostanejo oskrnjevalci slovenske časti osamljeni!

— Najvišje pohvalno priznanje z dekretom je izreklo c. in kr. V. armadno poveljstvo južnozpadne fronte narednikoma c. kr. domobranskega pešpolka št. 27 Vladimirju Štamcarju in Alojziju Slanovcu ter enoletnemu prostovoljcu naredniku-medicinu Ludviku Zalarju.

— Toženi dijaki. Državno pravdnstvo toži 41 dijakov in dva profesorja iz Tuzle zaradi veleizdaje, motenja javnega miru in prestopka ustanavljanja tajnih društev. Vsled odredbe vrhovnega sodišča je delegirano za to obravnavo okrajno sodišče v Bihaču. Sodna obravnava bo trajala tri do štiri tedne ter se je pričela 13. t. m.

— Moška pripravna v Sarajevu se prestavi za šolsko leto 1915/16 v Dervento.

— Poštni promet z inozemstvom. Kakor znano, so v sedanjem času pisma v inozemstvu vojaškemu pregledovanju podvržena. Torej je v interesu odpošilatelja, da se v svojem dopisovanju z inozemstvom v toliko omeji v kolikor zahteva vojaško pregledovanje to za svoje lažje in hitreje poslovanje. V tem oziru se odpošilateljem naslednja glavna navodila nujno priporočajo: Vsebinska pisma naj ne obsega čez dve strani četvorke. Priporočajo se pisati lahko čitljiva poročila na bel papir ali vsaj na papir svetle barve. Razločnost pisave pa trpi, če so posamične vrste preblizu ena pri drugi, ali če se pišejo vrste prevprečno ene čez druge. Pismom naj se ne prilagajo priloge s pisanim poročilom. Priporočajo se le ovitki (kuverte) iz enogubnega papirja ali blaga. Torej naj se ne rabi ovitkov, ki imajo znotraj podlago iz svilene papirja. Pri trgovinskih pismih sme vsebinska obsegati več kakor dve strani in se jim lahko prilagajo računi, cenovniki in podobne priloge kupčijske vsebine. Če se ta glavna navodila ne upoštevajo, prihajajo pisma neizogibno z velikim zamudom na svoje mesto.

— Plemeniti čin delavca. Franc Krmel v zavodu Sv. Stanislava v št. Vidu nad Ljubljano je od svojih skromnih sredstev podaril 100 K za vdove in sirote padlih vojakov, nato pa še zavodu Sv. Stanislava 600 K, da bi za znižano ceno sprejel kakega dijaka, katerega oče je padel na bojišču. Razen tega je dvema beguncema iz Galicije plačal vožnjo v daljno Trnovo. Posnemanja vreden čin delavskega trpinala.

— Pismeni promet z vojnimi ujetniki na Ruskem. Z ruske strani se uradno razglasa, da se zaprta pisma vojnimi ujetniki na Ruskem ne bodo več odpravljala. Dovoljene so edino-le odprte pošne dopisnice. Najbolj pripravne so dvojne dopisnice avstrijskega »Rdečega križa«, ki so pošne proste in popolnoma odgovarjajo oblastvenim predpisom. Dobe se pri poštnih uradih, v trafikah in enakih prodajalnah po 3 vinarje komad. Prodajalci morejo te dopisnice naročiti pri avstrijskem »Rdečem križu«, Dunaj, II. Rote Sterngrasse št. 25.

— Smrt za domovino. Padel je na južnem bojišču sedmošolec gimnazije v Kranju Franc Pavlin.

— Časopisje in vojska. Za časa vojske je prenehalo izhajati v Nemčiji 1200 časopisov.

— Sodnik — nadporočnik Ivan Kralj iz Metlike, o katerem se je razglasila v jeseni 1914 vest, da je padel na južnem bojišču, se je vrnil za 14 dni na dopust ter svojim znancom in prijateljem v Metliki in Novem mestu osebno dokazal, da še živi.

— Smrtna kosa. Umrli je v št. Jerneju gospa Marija Recelj, soproga znane gostilničarja g. Janeza Recelja. — V Žužemberku so pokopali umrlega tržana Karola Zavodnika, ki je kot trgovec z železnino prepotoval skoro vse sejmne na Dolenjskem. Bil je oče bivšega škofjelškega župnika.

— Kolera v Mariboru. V Mariboru je obel na azijski koleri železniški sprevodnik Mat. Streintz.

— V ruskem ujetništvu v Bahmutu je od 7. julija g. enoletni prostovoljec Fran Valjavec iz Leš.

— Smrtna nesreča s puško. Deček Pavel Simonič v Sevnici se je igral z očetovo puško in v šali pomeril na domačo služkinjo Marijo Solce. Sprožil je, meneč, da puška ni nabita, in zadel dekleta v srce. Bila je takoj mrtva.

— Roparski umor. V noči na 8. t. m. je neznan storilec s sekiro ubil prevžitkarico Rozalijo Lajh v Brezovcu, tujski okraj, ter ji uropal 2000 K. Sum je padel na zeta umorjene, Antona Toplak, ki so ga zaprli. Dejanje odločno taji.

— Iz ruskega ujetništva se je po devetih mesecih oglašil bivši mlekar iz Šmarja Leopold Šustar. Nahaja se v bolnišnici v Moskvi.

— Vsled požara postal berač. Požar je uničil gospodarska poslopja, živino in pridelke Tomaža Jurčiča v Rožni dolini na Koroskem, ki je na bojišču. Škoda znaša 18.000 K, zavarovan je bil samo za 5000 K. Vse kaže, da je bilo namenoma zažgano.

— V Radovljici se vrši v nedeljo v prid »Damskemu kronskemu skladu« ob 8. uri zvečer v restavraciji Kunstelj pri pogrnjenih mizah koncert in gledališka predstava. Vzpored: Petje in igra s petjem »Volkašin«. Vstopnina 1 K.

— Nasilen Srb. 25 letni internirani Srb Anton Ilič iz Kruševca v Srbiji je 10. septembra v neki gostilni pri Trbovljah udaril rudarja Alojzija Romiha s politero steklenico s tako silo po glavi, da mu je počila lobanja ter so smrtono varno ranjenega prenesli v rudniško bolnišnico.

— Na 18.000 K globe je bil obsojen veletržec Sandor Wettendorfer v Eggenbergu, ker je predrago prodajal riž.

— Gimnazija v Kranju. Pouk se bode pričel najbrže v začetku oktobra. Izdalo se bo o tem posebno naznanilo.

— Izmenjava kron v Nemčiji in Švici. Plačila potom pošne hranilnice v Nemčiji se do preklica računajo 100 mark je 136 kron, v Švico pa 100 frankov je 125 kron.

— Socialnodemokratski list »Zarja« v Trstu je pričel zopet izhajati.

— Na deški meščanski šoli v Krškem se prične pouk, in sicer v vseh razredih, dne 1. oktobra. Sprejem učencev se vrši 28., 29. in 30. septembra.

Ljubljanske novice.

Ij Poroka. Pred podobno Matere milosti na Brezjah sta se poročila 16. sept. starešina »Zarje«, dr. Josip Lovrenčič, znani pesnik v »Dom in Svetu«, in gđ. Antonietta Manzoni. Svete obrede je izvršil preč. g. župnik Franc S. Finžgar. Vse sreče v največji meri!

Ij Poštna vest. Dosedanji poštni in brozjavni urad Spodnja Šiška je izpremenil svoje ime v »Ljubljana 7«.

Ij Cena kruhu v mestnih vojnih pekarijah. Od ponedeljka naprej se bo prodajal v vojni prodajalni hlebec (1 kg) po 48 vin. Aproximativni odsek je sklenil ta povišek z ozirom na to, da ogrski mlinci zahtevajo za vsako vrečo 2 K 80 vinarjev. Ker vreče ne vzamejo nazaj, se podraži cena moki.

Ij Poroka. Danes se poroči g. dr. Janko Vrančič, magistratni koncipist, z gospodično Nito Josinovo, hčerko kontrolorja pri c. kr. finančni deželni blagajni, g. Em. Josina.

Ij Umrli so v Ljubljani: Fran Kadunc, župnik v pok., 68 let. — Marica Markelj, kurjačeva hči, 16 mesecev. — Andrej Böh, pešec honved, 29 let. — Ana Stöckl, mestna uboga, 75 let.

Ij Nesreča. Včeraj dopoldne je dečko Babič Ludovik v tivolskih nasadih tresel kostanj ter pri tem padel z drevesa in se na glavi znatno poškodoval in tudi zlomil eno roko. Ponesrečenega dečka so prepekljali z rešilnim vozom v deželno bolnico.

Pravilice s soške fronte.

»Agr. Tagblatt« priobčuje: Krvavo šumi Soča. Vedno bolj krvavo zveni njeno šumenje, vedno bolj krvave postajajo njene strašne pravilice. Vendar jih ne more izročiti potomcem, marveč jih nosi dol v daljino, sinie morje, kjer se razli-

jejo v majhne, krvaveče atome. Morda bi bilo tudi bolje, če bi zanamci nikdar ne zvedeli o žrtvah in pomanjkanju junaških sinov, o preliti krvi, ki vpije po masčevanju in povrnitvi, o sovraštvu srditega Laha; toda potem bi tudi junaštva, čini najhrabrejših med hrabri, ki razdirajo v nič najljutejše sovražnikove napore, izginili v vsakdanosti brez vsake sledi. In tem na ljubo poj dalje svojo srdito krvavo pesem, nikdar usehla reka! Kajti tudi v najmanjši tvojih kapljic blišči junaška kri. Napolnjen svet s krvavim zvokom svojih pravljic, polnih našega življenja!

Če si ležimo tako-le nasproti, sovražnik in mi, tu in tam samo nekaj korakov oddaljeni, in se nekaj dni udajamo navidezno brezdelju, potem imamo časa dovolj, da zasledimo sovražnikove vrline in napake in se z njimi okoristimo. »Navidezno brezdelje« sem rekel zato, ker v vojni ni nikdar absolutnega brezdelja. Vsaj opazovati in pratulirati je treba, kar že samo posebi zahteva živahne delavnosti. K temu pride v našem slučaju še izpolnjevanje postojank, kopanje strelskih jarkov, naprava ovir in potov, kar poleg nešteti, izborna delujočih delavskih oddelkov, pionirskih in saperskih stotnij izvršujejo čete prve črte in rezerve. Naravnost čudovito, koliko čete ob popolnoma prečutih nočeh podnevi store. In pri tem se opazuje vsak gibljaj sovražnika, če se hoče n. pr. priplaziti k našim postojankam držeč pred seboj vreče s peskom, ali pa če nam hoče priti blizu z rovi; vsak poizkus se v kali zadusi in sovražnik tako vzame veselje, da bi v drugič kaj takega poizkusil. Večkrat se vidijo zanimive stvari. Tako se je v viharni noči v nekem skednju opazilo živahno bliskanje luči — vsekakor električnih žepnih svetilk, iz česar se je dalo sklepati na častniško zborovanje. Radi bi bili pozdravili gospode, toda zaradi viharne vremena nismo mogli dobiti telefonične zveze z našo težko baterijo. Da, artiljerija! Ležimo na griču, pa vendar strelja preko nas lastna in sovražna artiljerija. Na ta, iz početka nikakor prijeten čut, se je treba še-le navaditi. Natančno se more opazovati učinkovanje obeh artiljerij. Strahoma slediš vsakemu strelu in presojaš njegov učinek in uspeh. Le časih, če ogenj le preveč besni, če skrite baterije vseh kalibrov z vseh strani bruhaajo svoj uničujoči ogenj ter se lastnih izstrelkov ne more več razločevati od tujih, potem apatično zapreš oči in potrpežljivo čakaš, da grmenje topov pojenja ter se prične infanterijski napad. Kajti večinoma je ljuta kanonada priprava na pehotni napad.

Sovražna artiljerija precej dobro strelja; obšipa cel grič, vendar brez imenavrednih usephov. Tudi zvita je; a naša je še bolj prekanjena. Tako so Italijani nedavno postavili več topov, po vsej priliki več nego eno baterijo. Zada so pa skopali predor. Potem so brzo po vrsti oddali dve do tri salve, nato se je pa topniško moštvo hitro umaknilo v varni tunel. Na ta način jim torej nismo mogli do živega. Treba bi bilo v polno zadeti. Zato se je naša artiljerija poslužila zvijače: naravnala je svoje topove na sovražno baterijo, nato pa čakala. Ob prvem sovražnem strelu je nemudoma odgovorila in glej! Preširniki so umolknili, da se nikdar več ne oglašijo.

Naša vrla artiljerija jim je očividno pregnala veselje za nadaljno streljanje. V bojnih odmorih bi mogel človek mirno uživati krasno okolico naše primorske pokrajine, če bi nam mrliški smrad ne kvaril užitka. Pred našimi in italijanskimi žičnimi ovirami leži veliko italijanskih mrličev, ki razširjajo strašen smrad. Bliže ležeče škropilo z lizolom in karbolom, da se vsaj nekoliko odpomore. Mnogo bolj trpe radi smradu Italijani, kar se da sklepati iz tega, da so nedavno poslali k nam parlamenterja, ki je v najlepši nemščini prošil za kratek odmor, da bi mogli pokopati mrličje. Žal pa je bil navaden vojak in ne častnik ter tudi drugače ni odgovarjal mednarodnim določbam. Zato se mu zahtevanega ni moglo dovoliti in pridržati smo ga morali kot ujetnika. Popoldne istega dne so zahtevali Italijani, istotako v dobri nemščini, svoje-ga moža nazaj. Ko se jim je izjavilo, naj pošljejo drugega parlamenterja, ki bo odgovarjal določbam, so odgovorili, da so razumeli, a hoteli so imeti poprej svojega vojaka nazaj, in klici: Hoj! Avstrijci, dajte nam našega vojaka nazaj! niso potihnili pozno v noč. Obenem so Italijani besno streljali iz pušk.

Drugače pa niso hudi na nas, kakor se zdi; nedavno so nam nametali v postojanko polno jabolk. Naši ljudje so odgovorili z bonboni, češpljami in kar so drugega imeli. In iste roke so kmalu nato hladnokrvno metale smrtonosne ročne granate — — —

Razporeženje naših čet je izborno, celo v rojni črti nekaj korakov pred sovražnikom se veselo žvižga in droboli. Neprestana delavnost ne dopušča nikakih sentimentalnih misli. Italijanski prebežniki pripovedujejo sicer z grozo, da žive v svojih jamah kakor krti, kljub temu pa slišimo tu in tam izza laških kritij vesele napeve harmonike. To je resnica te pravilice, da smo kljub vsemu ostali ljudje. Take so pravilice ob Soči!

Razna poročila.

NEMČIJA IN AMERIKA EDINI.

London, 17. septembra. (K. u.) »Exchange Telegraph Company« poroča 15. t. m. iz Newyorka: »World« objavlja razgovor z nemškim poslanikom grofom Bernstorffom. Ta je dejal: Vse težkoče med Nemčijo in Združenimi državami bodo v dveh tednih odstranjene. On in državni tajnik Lansing da sta se popolnoma sporazumela.

PRESEDNIK WILSON.

Genf, 17. septembra. »Herald« poroča iz Newyorka: Predsednik Wilson je sklical vse strankine voditelje v senatu in reprezentančni zbornici za 20. september na razgovor v beli hiši. Pred tem razgovorom predsednik ne bo ničesar odločil.

Poletni dopust bo predsednik nastopil 7. oktobra.

PORTUGALSKA MEJA ZASTRAŽENA.

Pariz, 17. septembra. »Temps« poroča iz Lizbone: Vlada je vsled ponovnih nemirov odredila strogo zastraženo mej. Na Portugalsko pridejo le osebe, ki imajo izkazilne papirje v popolnem redu.

BOJI V KOLONIJAH.

London. (Kor. ur.) Dne 14. t. m. je o 0 Angležev in 100 vojakov-domačinov južno od Maktava v vzhodni Afriki presenetilo močno sovražno patroljo. Po ljutem boju je sovražnik bežal in pustil 32 mrtvih (?) in več ranjencev. Mi smo izgubili pa le 3 mrtve (?) in 8 ranjencev ter zaplenili precej pušk in mnogo municije.

U. VI 965/15—2

Marija Vrhovec, posestnikova žena v Razdrih št. 2, je kriva, da je dne 19. avgusta 1915 na Glincah, izrabljaje izredne razmere, povzročene z vojnim stanjem, zahtevala za neobhodno potrebne reči, namreč za surovo maslo, in sicer za 9 dkg. po 50 h, zahtevala torej očitno čezmerne cene in je s tem zakrivila prestopok draženja po § 14 cesarske naredbe z dne 7. avgusta 1915, št. 228 dr. zak. ter se radi tega obsodi po § 14 citirane cesarske naredbe z uporabo § 266 k. z. na tri dni zapore in na dvajset kron denarne globe, v slučaju neizpolnitosti na nadaljna dva dni zapore ter po § 389 k. p. r. v povračilo kazenskih stroškov.

G. kr. okrajno sodišče v Ljubljani, odd. VI.,
dne 9. septembra 1915.

Nagode m. p.

Pogreša se

Martin Medvešek, poprej 97. pešpolk, 1. nadom. stotn. umetni mlin Kranz, Ljutomer, doma iz Kanala na Goriškem. Kdor kaj ve o njem, naj naznani njegovi soprogi, ki biva kot begunka s hčerko, pod naslovom Marija Medvešek, vas Bešter št. 4. p. Škofjaloka, Kranjsko. 1859

Kristina Stanič iz Kanala, sedaj begunka v vasi Bešter št. 4. p. Škofjaloka, Gorenjsko, 1860

išče

svojega sina **Hugusia Stanič**, 97. pešpolk kader, ki je bil 4. avgusta še v Radgoni na Štajerskem, in pa sestro **Frančiško Markovič iz Ločnika**. Kdor kaj ve o obeh, naj sporoči na zgornji naslov.

Zahvala.

1830

Za vse mnogobrojne dokaze iskrenega sočustva povodom prerane smrti našega iskreno ljubljene, nepozabnega očeta gospoda

Jožefa Lavrižar

posestnika in gostilničarja,

se vseni cenjenim sorodnikom, prijateljem in znancom srdečno zahvaljujemo. Prav posebno zahvalo pa smo dolžni vel. duhovščini, slavnemu županstvu in gg. odbornikom ter slavnemu načelstvu gasilnega društva in gasilec, kakor tudi gg. pevcem in pevkom za ganljive žalostinke. Iskreno zahvalo naj sprejmejo končno vsi ostali mnogobrojni udeležniki pogreba in sploh vsi, ki so kakorkoli počastili spomin blagega pokojnika in nas, tolažili ob prebrdki izgubi.

Bog bodi vsem obilen plačnik!

Vrje 16. septembra 1915.

Žalujejo ostali.

Sprejme se

prodajalka

v trgovino specerijske stroke, večja slovenskega in nemškega jezika. Prednost ima taka, katera bi sama vodila filialko. Vstop takoj ali pozneje. Naslov pove upravnistvo »Slovenca« pod št. 1879, če se priloži znamka za odgovor.

Medicinski svetnik

dr. Prossinagg
ordinira zopet.

Proda se popolnoma dobro ohranjeno

pohištvo

Natančna pojasnila in naslov v upravnistvu
»SLOVENCA« pod št. 1862. 1862

Službe išče

KUHARIČA

vajena gospodinjstva h kakšnemu gosposodu ali gospej. Naslov pove uprava lista pod št. 1873. 1873

Rupim vsako množino
lanenega olja ali firneža

Ponudbe na: OTO STAGE, Beljak
Bismarkstraße 3. 1875

: Naročajte »Slovenca« :

Sluga

ako mogoče nedoleten vojaščine prost se sprejme za modno trgovino.

Odda se mirni stranki brez otrok

meblovano stanovanje

obstoječe iz 2 sob in kuhinje, v Škofji
ulici 9. I. n.

Blizu Kamnika se proda

1878

hiša

(nova) z dvema sobama, kuhinjo in shrambo. Pred hišo velik vrt, vodnjak, drvarnica itd. Zraven spada tudi lep smrekov gozd. Posestvo je brez vsakega bremena in se takoj proda. Več se poizve na naslovu: I. Karmel, Kamnik - Prešernova ulica 89.

Knjigovodkinja

starejša moč, z dolgoletno prakso, izvrstnimi izpričevanji, perfektna korespondentinja - strojepliska in urna računarica, želi primernega mesta. Ponudbe pod »J. G.« na upravo lista.

Ignacij Ranzinger

asistent c. kr. priv. juž. žel.

Jadviga Ranzinger roj. Malnerič

poročena.

Crnomelj - Zagorje ob S.

dne 16. septembra 1915.

Razpis službe.

Županstvo občine Vrhnika razpisuje službo pomožnega

občinskega uradnika

Prednost imajo taki, ki so pri kaki občini že uradovali. Oziralo pa se bode tudi na mlade začetnike zlasti take, ki so absolvirali kako srednjo ali trgovsko šolo. Dotičnik bi dobil kot praktikant takojšnjo plačo. Nastop službe takoj. Plača po dogovoru in sposobnosti. Prošnje je vložiti pri županstvu do 1. oktobra t. l.

Županstvo občine Vrhnika,

dne 17. septembra 1915.

1868

Župan: Franc Tršar l. r.

KINO

CENTRAL

V DEŽELNEM
GLEDALIŠČU

Soboto
18. sept.
Nedeljo
19. sept.
Poned.
20. sept.

Velika senzacionalna globoko ganljiva življenska
slika po resničnem dogodku

Cvetke ljubezni - cvetke smrti.

Krasne scenerije, čudovita fotografija, izvrstno
igranje! Brezprimern uspeh.

Osebne zasluge.

Prvovrstno učinkovita veseloigra iz uradniškega življenja. Višaren smeh!

Zakaj sem tu.

Komično.

Najnovejše kinematografsko vojno poročilo.

Sporod

za prihodnji teden
od torka do četrta

Čuvajnica
v Karpatih.

Velika vojna drama.

Šaljivi zapletljaji.

Učinkovita veseloigra.

Specialni večer v petek:

Vsilljenec in
Dušni konflikt.

Krasni draml.

Junak mora biti.

Veseloigra.

Dobro ohranjen

Mirna stranka brez otrok išče za takoj

glasovir stanovanje

se kupi. Ponudbe sprejema uprava
»Slovenca«.

1880

z 2 sobama, kuhinjo in pritlikinami. Po-
nudbe na »poštai predal številka 88.«

Zahvala.

1881

Za obile dokaze iskrenega sočutja povodom smrti naše iskreno-
ljubljene, dobre matere, stare matere, tašče, sestre in tete gospe

Franciške Kodrič, roj. Štefančič

izrekamo tem potom našo najsrčnejšo zahvalo. Posebna hvala pa
bodi vsem darovateljcem prekrasnih vencev in šopkov, sorodnikom
znancem in prijateljem Šentvidčanom ter sploh vsem, ki so spremili
nepozabno pokojnico na nje zadnji poti.

Globoko žalujoče rodbine

Kodrič, Zidar, Dorschel

Zahvala.

1884

Za obile izraze presrčnega sočutja, za
prekrasne cvetke in za mnogoštevilno čast-
no udeležbo pri pogrebu našega nepozab-
nega predobrega očeta in deda, gospoda

Ferdinanda Souvāna

izrekamo tem potom vsestransko našo
iskreno zahvalo.

Žalujoče rodbine

Souvān, vitez Bleiweis-Trsteniški in Urbanc

Zahvala.

Za obile dokaze iskrenega sočutja ki so nam došli po-
vodom smrti našega iskrenoljubljenega, dobrega soproga, ozi-
roma očeta. starega očeta in tasta, gospoda

Adalbert Kassiga

kakor vsem onim ki so spremili nepozabnega pokojnika na
njega zadnji poti, izrekamo vsem našo najprisirčnejšo zahvalo.

Globoko žalujoča rodbina Kassig.

1882

ZAHVALA.

Za obilne dokaze iskrenega sočutja, ki so nam došli povodom smrti
naše iskreno ljubljene, dobre soproge, matere, stare matere, seste in sva-
kinje, gospe

Marije Krapeš, roj. Krašna

vsem darovateljcem prekrasnih vencev in šopkov, gg. pevcem za ganljive
žalostinke, vsem onim, ki so spremili nepozabno pokojnico na nje zadnji
poti, sploh vsem, ki so nam na ta ali oni način tešili bridko bol, izrekam
v svojem in v imenu vseh ostalih sorodnikov tem potom najprisirčnejšo
zahvalo.

Fran Krapeš

restavrater in kavarnar v Ljubljani.

1883

Padel je dne 30. avgusta ob besarabski meji naš preljubljeni,
predobri sin in brat gospod

AVGUST TROJANŠEK

nadporočnik v rez. bivši c. kr. višji poštni uradnik v Trstu.

Boril se je za domačo grudo, katero je tolikanj ljubil, da je dal za
njo svoje cvetoče življenje.

Hrabri junak, blag in časten ti spomin!

Stob pri Domžalah, dne 17. septembra 1915.

Avgust in Franciška Trojanšek
stariši.Vinko in Miko
brata - vojaka.

1864

Neznosne nadloge uši — rešijo
vojaka zanesljivo in trajno

Sadnikar-jeve vredice

katere imajo 10 prednosti:

1. Niso nosilcu škodljive.
2. Učinkujejo zanesljivo.
3. So brez duha.
4. So snažne.
5. So priročne.
6. So na leta trpežne.
7. Ne škvari jih mokrota.
8. So poceni.
9. Zabranijo nove nalezbe.
10. Pošiljajo se v pislih.

Sedanja veda dolži edino uši kot prenašalce pega-
stega legarja. Kdor se ubrani uši, je varen pred
to kugo. — Vredice prodaja:Cvančara, drogerija, Ljubljana; J. R. Hoče-
var, lekarna, Vrhnika; J. Koschier („Pri
1874 orlu“), Kamnik.

!! EN MILIJON !!

lahko **dobite**, če se udeležite **glavnega žrebanja**
c. kr. razredne loterije, katero začne **8. oktobra.**Žrebanja so vsaki dan do
6. novembra in lahko v naj-
ugodnejšem slučaju**en milijon kron** dobite.

Najmanj pride

1 dobitok za **700.000** kron in

k razdelitvi

1 dobitok za **300.000** kron.

Vsak drug žreb

je izžreban.

Izžrebanih bode sedaj **64.000** žrebovv skupnem znesku **18 MILIJONOV 356 TISOČ KRON**

Takojsnja

naročitev potom poštne na-
kaznice in dopisnice. Tudi po
povzetju se naročila izvrše.**1/8 žreb K 25.-**

1/4 žreb K 50.-

1/2 žreb K 100.-

1/1 žreb K 200.-

Veliki žreb št. 41.054, kateri je bil z zadnjo premijo K 700.000 izžreban, je bil pri nas kupljen.

Banka Eduard Bellak & Cie. Dunaj I. Börsegasse 14.

Volno

za snežne čepice,
nogavice,
žilogrelce i t. d.

priporoča

TONI JAGER,

LJUBLJANA, Židovska ul. 5.

Pašič loži Anglijo.

Dopisnik »München-Augsburger Abendzeitung« v Nišu je poslal svojo listu vsebino nekega pogovora, ki ga je imel srbski ministrski predsednik z nekaterimi prijateljskimi člani skupštine. Pašič se je, ako je avtentično, kar prinaša imenovani list, izrazil zelo prostodušno o obnašanju Anglije nasproti zavezniku, ter je baje rekel:

»Da so odnosi na Balkanu tako zmešani in ako ne pride do povoljnega konca za štirispornost, temu je kriva samo Anglija. Danes morem izjaviti, da smo bili z Rumunijo skoro popolnoma edini in da smo se nahajali pred sklepom dogovorov. Vse je že bilo točno dogovorjeno, ko je naenkrat Anglija, ki je imela prevzeti finančno ureditev, tik pred koncem povzročila nepričakovane težave. Zahtevala je namreč od Rumunije, ki se je po mojem mišljenju zavezala, v kolikor je pač najboljša mogla, posebnih garancij, katerih ta ni mogla in ni hotela prevzeti, če ni hotela izgubiti pri tem svojega ugleda v Evropi.

Pogajanja so se podaljšala za nekoliko dni, prišlo je do ruskega poraza v Galiciji in Rumunija je pričela omahovati.

Tudi Venizelos se mora zahvaliti za svoj padec najbolj dvostranski igri Anglije. Anglija je takrat vodila dogovore z Grčijo skoro brez vsakega sodelovanja svojih zaveznikov. Zajedno s finančno podporo so bili Grčiji zajamčeni tudi veliki deli ozemlja v Mali Aziji, razen tega bi imela dobiti južno Albanijo, a po vojski tudi oba otoka — Lemnos in Tenedos. Glede obeh zadnjih aspiracij Grčije so nastale še pred nedolгим časom znatne težave med kabinetom v Atenah in Rimu. Par ur pred že znano sejo kabineta, kateri je predsedoval grški kralj, se je naenkrat pojavil pri Venizelosu angleški poslanik ter mu izjavil, da Anglija ne more vzdržati svojih obljub glede južne Albanije, ker temu nasprotuje Italija, s katero takrat že iz znanih razlogov niso hoteli pokvariti dobrih odnosov in da se laški razlogi ne morejo kar tako odbiti. Tudi kar se tiče odstopa obeh otokov so to znatno omejili. Venizelos je to sporočil ministrskemu svetu. Vsled takega obnašanja njegove varuhinje je bil njegov padec gotov.

Samo Anglija je kriva tega neznosnega pritiska, pod katerim mora sedaj Srbija trpeti,« je baje rekel Pašič. Nato je nadaljeval: »Anglija hoče na vsak način nahujskati Bolgarijo proti Turčiji. Anglija je sprevidela, da Dardanele ne bo moglo vzeti v doleden čas zavezniki brodovje. Samo ako bi se Bolgarija odločila, da pošlje proti Turčiji močno kopno vojsko, potem bi bilo upanje, da zasede štirispornost Carigrad. S tem bi se glavni cilj Anglije, da svojo nadvlado v Egiptu in Indiji zavaruje proti vsakemu evropskem napadu, približal uresničenju.«

Na koncu je, kakor poroča poročevalec iz Niša, Pašič rekel še to-le:

»Anglija niti najmanj nima zmisla za narodni značaj tujih narodov. Anglija se obnaša, kakor da je njeno svetovno gospodarstvo isto, kar so interesi človeštva. Anglija ne razume, da morajo biti narodi, ki so brez njenih naprav srečni in ki hočejo živeti na svoj način.«

Doživljaji slovenskega ranjenca v ruskem ujetništvu.

Bivši sodni sluga v Metliki, Ivan Drobnič, piše svoji sestri v Kamnik iz Litomerice, kamor je dospel z drugimi našimi izmenjanimi ranjenci iz ruskega ujetništva, med drugim:

Vprašaj, kako in kdaj sem bil ranjen in ujet? Hotel sem to prihraniti za ustmeni pogovor, pa ker želiš, ti bodi.

26. avgusta 1914 krog 7. ure zvečer sem dobil kos šrapnela v desno laket, tako da mi je za pestjo prelomilo kost in raztrgalo vse kite, ki vežejo prste. Tudi kos mesa je visel proč. Ker je bil trenotek zelo kritičen za nas — Rusi so bili samo 40 korakov pred nami — se vključil ranitvi nisem hotel umakniti. Takoj nato sem pa dobil drugi kos šrapneta naravnost v prsi, nekoliko nad srcem. Zasukal sem se na peti kakor pajak na strehi in malo je manjkalo, da nisem telebil na tla. Vendar sem se z zadnjimi močmi vzdržal na nogah in jo jel ubirati v ozadje. Toda moči so me jele zapuščati, ker sem izgubil mnogo krvi; ne da bi vedel, kdaj in kako, sem se zvrnil v grmovje. Tu sem pa dobil za slovo še kroglo iz ruske puške v nogo.

Šumeti je začelo krog mene, slišal sem še posamezne krike, obšla me je misel na dom; vse se je sukalo krog mene, nisem več mislil, kje in kako sem — oblo me je omotično spanje.

Žeja me je zbudila; začel sem plezati proti bližnjemu jarku, se prevrnil vanj in v vodi obležal.

Dva Rusa, ki sta prišla po železniški progi, sta me potegnili iz mlake in me položila ob progi. Oprostila sta me telečnjaka, mi dala piti, potem pa odbežala, kajti svinčenke so jele žvižgati mimo njihovih glav. Eden od njiju je bil posebno usmiljen,

dočim mi je drugi zapretel, češ, da bi me bilo najbolje pobiti. Toda usmiljen je premagalo tudi v njem. Plazil sem se potem nazaj, ker sem slišal stokanje: »O Jezus, Marija, pomagaj!« Ko sem prišel blizu, sem spoznal stotnika 8. stotnije, Slovenca. Kako se je začudil, ko me je zagledal. Javkajoč in tolažeč drug drugega sva zaspala.

Krog 11. ure me je zbudil mraz. Popolnoma sem se zavedel. Poizkušal sem vstati, pa ni šlo. Jel sem se mučno plaziti po tleh, a komaj sem prišel kakih 200 korakov naprej, me je sprejela bojna straža, pa ne naša, ampak ruska. Nisem si mislil, da so ti vragi že prekoračili našo črto. Rusi so me pokrili s plaščem mrtvega ruskega vojaka in kmalu nato sem zgubil zopet zavest. Krog 3. ure zjutraj so pa prišli ruski sanitetci, me naložili na nosila in odnesli v neko gorečo vas. Kaj usmiljen je bil nasproti meni neki Nemec (ruski podanik) ter me vedno ogledoval, če še živim, dajal mi piti in me tolažil. Vprašal me je tudi, kaj in kako naj stori, da bi se mu ne bilo treba bojevati. Svetoval sem mu, kolikor je bilo v moji moči, in najbrže se danes nahaja kje v Avstriji.

Prva ruska zdravniška pomoč je bila še precej dobra in zdravnik me je dolgo kratkočasil z mojo prsno rano. Toda našel ni nič. Čez kakih 14 dni sem pa izbruhnil kroglo s kosi krvi, kar mi je bilo v veliko olajšavo, ker sem sedaj lažje dihal.

Najprej sem bil v bolnici v Stavropolu na Kavkazu, kjer pa niso imeli kosmatih Rusov z nami nobenega opravka, marveč so skrbele za nas samo prijazne bolnišnice in stre in zdravnice. Bili smo namreč v bolnici Rdečega križa »Stavropolskih gospa«. Ob dobri strežbi so nam hitro potekali tedni. Toda to ni dolgo trpelo. 29. oktobra je prišel brzozavni ukaz, da se imajo vse tamošnje bolnice izprazniti, ker se je pričela vojna s Turki. 31. oktobra smo se lepo poslovili od sestre Rdečega križa in se odpeljali v vojaško bolnico v Nahičevan ob Donu. Seveda je bilo tam vse drugače. Zdravniška pomoč ni bila 10 vinarjev vredna. 1. decembra so nas premestili v bližnje veliko mesto Rostov, od koder smo se potem 26. decembra napol ozdravljeni odpeljali v ujetništvo, kjer se nam je preklincano slabo godilo. Pozneje so se razmere pač nekoliko izboljšale, a ne dosti.

Kako vesel sem bil, ko so me kasneje predstavili zdravniški komisiji z zadnilom, da nas izmenjajo! Dolgo časa se je vleklata stvar — od februarja do avgusta —, toda končno je le bilo. 16. maja je prišel brzozav, da naj nas odpravijo v bolnico v Saratov, da nas ondota komisija še enkrat preišče in nato odpravi v Avstrijo. Toda v Saratovu smo zopet čakali tri mesece. Dne 25. julija zvečer smo se pa nenadoma odpeljali v Petrograd, kamor smo se vozili pet dni. Od tam pa na Finsko v mesto Torneo, kjer so nas prijazno sprejeli švedski zdravniki in njihovi sanitetni vojaki ter bolnišnice sestre. Kako srečnega sem se čutil naslednji dan, ko smo stopili na švedska tla in sem se zavedal, da sem zopet svoboden človek. Občinstvo nas je povsod lepo pozdravljalo, kakor tudi švedski vojaki, ki so nas prav bratovsko sprejemali. Kakšna izpremembra! Stregli so nam kakor visokim gospodom, a mi smo se bili vseh dobrot že takoj odvadili...

Nepopisno lep sprejem so nam priredili na Nemškem. Stari, odlični častniki in meščani so nam hiteli stiskati roke, vodili nas k bufetu in nas bogato pogostili. Navdušena množica nas je takorekoč nosila na rokah, nežna deca nam je prirejala ovacije ter nam sipala šopke. Mesto samo je bilo vse okrašeno, godba je svirala nemške in avstrijske himne. Nastanili so nas v najboljših hotelih. Vsa čast takim zaveznikom!

Ravno tako lepo so nas sprejeli na prvem avstrijskem kolodvoru. Kako nam je dobro delo prijazno postopanje naših zdravnikov in sester. Da, sedaj še-le zopet vem, da živim! In zato se imam zahvaliti Tolažnici in Pomočnici kristjanov — moje in Vaše prošnje niso bile zaman.

Kdaj pridem domov, ne vem prav nič in tudi ne, kaj bodo še z menoj napravili. Zdravnik mi je danes nekaj omenil o operaciji roke. Rane so vse zaceljene, le žile so prekratke in roka je še kakor mrtva od zapesti.

O ranjenih vojnih ujetnikih v Moskvi.

Z ujetniki, ki so nedavno, ob izmenjavi naših in ruskih ranjenih ujetnikov, prispeli iz Moskve, je prišla v Budimpešto tudi neka odlična madžarska gospa, ki je sotrudniku lista »Magyar Ország«, kakor poroča »Obzor«, o svojem bivanju v Moskvi doslovno pripovedovala sledeče:

Ves čas, ko sem se nahajala v Moskvi, to je leto dni, sem uporabljala v to, da sem dannadan obiskovala bolnišnice, v katerih so bili ranjeni madžarski ujetniki. Moram takoj pripomniti, da so ujeti ranjenci ležali v vojašnicah, ki so bile preurejene v bolnišnice, in sicer samo za ujetnike. Le v bolnišnicah, imenovanih »Lefortova«, so bili ujetniki in ruski vojaki skupaj.

Obiskovanje ujetnikov ni bila lahka reč, kajti v ruske bolnišnice ne smejo prihajati niti ruski obiskovalci. Štiri madžarske žene, ki smo bile v Moskvi, smo sklenile že prve dni vojne, da bomo, kakor hitro dosti prvi transport ujetnikov, ves svoj prosti čas posvetile obiskovanju svojih rojakov, da bi jih tolažile in jim po možnosti pomagale. Z nami je bila tudi neka gospa, oženjena z Nemcem, ki se je zdaj z menoj vred vrnila. Pridružila se nam je nadalje žena nekega ruskega milijonarja, rojena na Ogrskem. Z njeno pomočjo smo dobile dovoljenje, da smo smele obiskovati ranjene ujetnike po bolnišnicah.

V septembru lani so pripeljali prve ranjene ujetnike, med njimi Avstrijce in Ogrce. Pohitele smo takoj, da jih poiščemo, in smo jih, z dovoljenjem vojnega oblastva, obiskovale celo leto. Ne morem dovolj naglašati, kako so se naši rojaki vselej razveselili, ko smo jih nagovorile v njih materinščini. Sprva so bili v velikem strahu, ker niso vedeli, kaj bo z njimi. Pozneje pa, ko so prihajali nadaljnji ujetniki, jih je bojazen minevala. Predvsem smo skrbele, da jim pomagamo, če bi se kdo imel kaj pritožiti. Postopanju z ujetimi ranjenci se ne da ugovarjati. Zdravniki in strežnice so z njimi postopali lepo in priznati moram, da so se z njimi bavili po svoji najboljši vesti in zavesti. Bila sem priča ozdravljenju mnogih težko bolnih in težko ranjenih ujetnikov. Med njimi je bilo takih, ki se imajo za svoje zdravje zahvaliti edino vestnosti zdravnikov in požrtvovalnosti strežnic. Marsikdo je imel smrtno rano na glavi ali pa zelo kompliciran pretres živcev, a vse so zdravniki s spretnostjo, ki zasluži občudovanja, in z veliko potrpežljivostjo operirali in zdravili. Bilo je med njimi takih, ki so imeli težke rane na glavi, da so izgubili govorico, in mnogo takih je že po dveh, treh mesecih okrevalo.

Hrane so imeli vedno zelo mnogo, vendar pa so se naši ujetniki pritoževali ravno glede hrane, zlasti prve dni. Ujeti častniki so dobivali vsaki dan raznoličnih živil, dočim so bolnemu moštvo dajali vedno enako hrano, takozvano juho: »ščič«. To je neka juha iz zelja ali kapusa ter drugih zelenjav, prava ruska narodna jed, ki jo dobivajo tudi ruski vojaki, bodisi zdravi ali bolni. V juhi je vedno dober kos govedine in ukuhan zdrob. Dobivali so pa enake porcije ruski vojaki in naši ujetniki. Tako kosilo bi bilo prav dobro, samo preveč enolično je; nikdar se ne izpremeni. To je dan za dnevom stalna hrana — po ruski navadi, ne da bi bilo pri tem kaj zlobnega namena. Na Ruskem uživajo »ščič« ne le vojaki in kmečko ljudstvo, marveč tudi služabništvo po mestih, in vsi ti živijo od »ščičev« skoro vsa svojo dobo, brez kakršnekoli izpremembe na jedilnem listu. Seveda se naši ujetniki, ki so bili vajeni druge, raznovrstne hrane, nikakor niso mogli spoprijazniti s to rusko navado, kakor se tudi niso mogli z drugimi ruski navedami. Tako so se na primer zelo pritoževali glede zajutka, ker so dobivali čaj (rusko-kitajski) brez sladkorja. Tudi to je ruska navada. Tudi ruski vojaki dobe čaj brez sladkorja, in seveda ni moglo biti pri naših ujetnikih v tem oziru izjeme.

Vsled tega smo morale poskrbeti, da v tem pogledu olajšamo položaj naših ujetnikov. In ker smo bile dobile dovoljenje, da smemo našim ujetnikom donášati darov, nismo nikdar šle v bolnišnice praznih rok.

V Moskvi je vsega skupaj 16 bolnišnic. Četvorica nas Madžark si je razdelila ljudomilo nalogo tako, da smo po dve in dve dan na dan obiskovale bolnišnice in smo tako prihajale v vsako bolnišnico vsak tretji dan. Stroške smo si med seboj porazdelile. Mnogo denarja je bilo potrebno, ki smo ga pa same darovale. Žena omenjenega moskovskega milijonarja je bila izredno ljubezniva ter je dajala v ljudomilo namen upravnika vsote, ravno tako moja sestra in druge. Ena izmed nas je v Moskvi celo vzdrževala cel lazaret na svoje stroške. V bolnišnice smo se vozile z avtomobilom, s katerim smo navadno vedno pripeljale po štiri vreče darov. To so bili odrezki piščancev, klobase, slaščice, bel kruh, svačice, črno vino. Seveda so bili vsega tega naši rojaki, ki se niso mogli navaditi na rusko hrano vselej zelo veseli; nikoli ne pozabim obiska pri nekem fantu iz Pešte.

Počival je na svojem ležišču. Bil je težko bolan. Mrzlica ali vročinska bolezen, kdo ve? Položila sem mu roki na glavo in ga vprašala v materinem jeziku:

»Ali morda kaj želite?« — Mladenič, ki je bil gotovo vsled vročine, ki mu je pretresala žile, ves iz sebe, je uprl v me svoje velike oči, ki sem z njih mogla razbrati veliko iznenadenost, da ga kdo tu nagovori v materinščini in vpraša, če ima kakih želja.

»Pečeno piško bi rad« — mi odgovori negotovo; menda se je sam prestrašil nad predrznostjo svoje želje v takih razmerah. Toda že dan na to, je stalo ob njegovi postelji vedno tudi pečeno pišče, in to se je ponavljalo, dokler ni ozdravel.

Pojavila se je pa velika potreba glede perila in nogavic. Vzdrževale smo celo delavnico, ki smo v njej šivale perilo za svoje rojake. Preskrbovale smo jih tudi s copatami, in zares se ne moremo pritoževati čez ruske zdravnike, ker so nam galantno dovoljevali vse in nam niso delali nobenih težav ter nam nikdar niso branili, da bi svojim rojakom ne prinašale darov.

Komu gre za vse to hvala, tega ne vem; to pa mi je znano, da dandanes vsi težje ranjeni ujetniki ne dobivajo več »župe«, ki je tako priljubljena Rusom, marveč da se z njimi postopa izjemno, da dobivajo mleka, jajec, prekajenega ali pečenega mesa, dokler ne ozdravijo.

Spočetka smo seveda podpirale ujetnike ne glede na narodnost: Madžare, Nemce, Avstrijce in Slovence. Pozneje pa smo zvedele, da poslednjim naše pomoči ni treba, ker sta se v Moskvi ustanovila odbora, ki jima je naloga, podpirati slovenske ujetnike. Ravnotako so tudi Nemci v Moskvi sklenili, izključno podpirati nemške ujetnike. V teh odborih se je nakupilo mnogo denarja, podpirala pa sta samo svoje rojake. Nemci in Slovani so torej bili preskrbljeni le za Madžare se razum nas četvorice madžarskih žen ni nihče brigal. To pa ni čudno, kajti v Moskvi je le malo Madžarov, a še to so večinoma žene, ki se žalibog ne pečajo s socialnimi vprašanji; saj so izvečine vse izšle iz artistskih krogov. Ker se je delovanje v korist ujetnikov bilo postavilo na narodnostni temelj in je zapustilo pravilo ljubezni do bližnjega, smo tudi me opustile podpiranje drugih ujetnikov ter smo se brigale odslej samo za Madžare.

Priznati moram, da so v Moskvi, vključno vojni, nalezljive bolezni zelo padle. Tudi v dobi miru pustošijo po Rusiji razne kužne bolezni, ki se polaste zlasti večjih mest, kakor je na primer Moskva, ki je epidemijam posebno izpostavljena. Toda v tem vojnem letu je število nalezljivih obolenj znatno padlo in taki primerki so bili samo med vojaštvom. Največ je bilo slučajev pegastega legarja, in sicer samo v vojaških bolnišnicah. Bolnišnice, v katerih se je ta bolezen pokazala, so takoj deli v opazovanje, oziroma jih za tri tedne zaprli in poslali bolnike v moskovsko bolnišnico za kužne bolezni. Izmed ujetnikov jih je največ umrlo na nalezljivih boleznih; število smrtnih slučajev vsled ran je bilo neznatno.

Umrle ujetnike so pokopavali na posebnem oddelku moskovskega vojaškega pokopališča. Vsak grob ima svoj križ, na katerem je natančno zapisano ime vsakega pokojnika, polk in rojstni kraj. Tako bodo po vojni sorodniki mogli najti grobove svojih dragih in jih morda dali prepeljati v domovino. Ujeti častniki imajo posebno grobišče.

Edino, česar so ujetniki v Moskvi pogrešali, so bili duhovniki. Umirajoči niso mogli dobiti duhovnika, ker ga pač ni bilo. V celi Moskvi ni bilo dobiti niti katoliškega ali protestantskega, pa tudi ne židovskega duhovnika. Jasno je, da ruska vojna oblast na take potrebe ni mislila! Kadar umre kak ujetnik, ga vselej spremi do groba oddelek vojakov, ki mu izkaže zadnjo čast. Če se za posameznega pokojnika kdo zavzame in ga hoče na poseben način pokopati, mu rusko vojno oblastvo ne bo delalo nobenih ovir. Tako je v vojaški bolnišnici »Kruticki« umrl madžarski častnik Csizsar, ki nam je bil posebno pri srcu. Naročile smo mu izreden pogreb in šle smo same za njim. Vojno oblastvo nam je dovolilo tudi to, da smo grob ovenčale s cvetjem.

Ozdravljeni ujetniki morajo prepustiti svoja mesta na novo dohajajočim. Ko so ozdraveli, jih takoj odpravijo na pot v ujetniški tabor, proti Sibiriji. Pred tem pa jih zdravniki še temeljito preiščejo, da ne bi bil kak, ki je še bolan, odposlan. Ko je tak transport ozdravljenih ujetnikov pripravljen za pot, ga odpošljejo na postajo Nikolugerski. Tam morajo čakati na druge transporte dotlej, da se jih nabere za cel vlak. Mnogokrat morajo takoj odriniti. Večkrat pa morajo čakati tudi po več dni, celo cele tedne, da se nabere zadostno število ujetnikov, ki jih potem namestijo v posebej za ta namen pripravljenih železniških vozovih. Nam je bilo dovoljeno, da smo ozdravljene ujetnike obiskovale tudi na postaji Nikolugerski ter jim dajale še gorke obleke in jih čim bolj opretili za daljno pot. Pošiljale smo jim na postajo pletenih čepic, nogavic, rokavic, gorkih sukenj in vreč, polnih raznih jestvin. To je bilo veselje pri marsikomur!

Madžarski, nemški in avstrijski zdravniški ujetniki opravljajo v ujetniškem taboru ali pa v Sibiriji zdravniške posle. Tako je neki madžarski zdravnik iz Kološa, ki je bil prispel ranjen v Moskvo, ko je ozdravel, bil poslan z drugimi madžarskimi zdravniki v Tjumin. Ujetniki so mu bili kajpada zelo hvaležni, ker jih je v ujetništvu požrtvovalno zdravil.

Kadar so naši ujeti vojaki odhajali v ujetniške tabore, smo se od njih vselej presrečno poslovile.

Na domu ob bojni črti.

V strahu pred šrapneli in granatami, ki so že začele padati na našo hišo, smo zapustili svojo preljubo domačijo, vzeli vsak svojo culo in odrinili visoko v gore. Pa glej, tudi semkaj je Lah začel škiliti in njegovo kašljanje se je vedno bolj čulo. Nismo se hoteli izpostavljati nevarnosti, zapustili smo hribe, in pohiteli v raj kranjske dežele, na prelepi Bled, kjer smo od daleč čuli gromenje topov z goriške fronte.

Lep je Bled, a naše srce le ni bilo na Bledu — hitelo je tja v domači kraj, posebno zato, ker smo skoraj vse pustili tamkaj. Vedno večja potreba se je oglašala, zato smo slednjič odločili, da poizkusimo rešiti, kar se da. Dne 15. avgusta smo se peljali do ... Stopili smo iz vlaka in se morali v senci bajonetov podati na poveljstvo. Ko smo na stroga vprašanja dali točen odgovor, in so nas spoznali, da smo mirni ljudje — begunci, so nam dali nove liste, da smo mogli mirno in svobodno nadaljevati svojo pot. Po strmi stezi smo šli čez hrib in smo se vedno zopet ustavili pred bajonetom, malo se odpočili in pogledali po vasi. Vasi zapuščene, tu pa tam kak starček, kaka stara ženica, ki nas je zvedavo gledala. Iz vasi nas je peljala pot mimo grobov padlih junakov do — topov. Nismo jih videli, ker so bili varno skriti, ko mogočno zadoni čez hrib, in se stresejo tla pod nami. Šli smo v našo pristavo in tebi nič, meni nič stopili v prvo sobo. Pa glej, vsa soba polna častnikov, ki so čudno pogledali nove goste. Ko smo se predstavili kot lastniki hiše, so nas prijazno pozdravili, nas pogostili in nam dali prenočišče. Nismo pričakovali, da bomo od vojakov tako lepo sprejeti. A kdor pozna Bošnjake in njih gostoljubnost, se ne bo čudil temu. Ko smo drugo jutro vstali ob pol 3. uri, je že stopil pred nas kuhar in javil, da je kava pripravljena na povelje g. nadporočnika D. Toliče gostoljubnosti nismo pričakovali od njih. Poslovili smo se od njih, ki so nam radovoljno obljubili celo vozove za prevoz naših stvari, in odšli po hudih in strmih potih proti K. Sedaj smo šele slišali prasketanje pušk od blizu, in zemlja se je tresla od topov. Skrivali smo se za grmičevjem, da bi nam Lah ne poslal svinčenega pozdrava. Po trudopolni hoji smo dospeli do svojega cilja — do naše preljube domačije. Ženske so se brž odpravile na delo, odpirale omare, spravljale skupaj bolj vredne stvari in zlagale v zabojce. Me ne pa ni trpelo v hiši, začelo me je tudi žejati. Pil bi vino — pa kaj, ko so nam ga tuji gospodarji popili. Drugega mi ni ostajalo, zgrabil sem steklenico in šel na trg po vodo. Pridem k vodnjaku, pa kar mi prifrči mimo ušes kroglja. In za prvo druga — tretja. Pustil sem vodo in tekel domov; raj sem bil žejen, nego bi se izpostavljaval Lahom. Prebrskal sem tudi nekoliko okoli hiše in poiskal par šrapnelov, da jih dam prijateljem za spomin. Šel sem okoli znančev, ki so mi žalostnega srca pravili, koliko ljudi je že Lah pokončal in obrskal tudi preč. g. dekana. — Zanimivo je bilo gledati, kako so Lah obstreljevali naš zrakoplov. Naš zrakoplov se je vzdignil visoko, da bi opazoval laške postojanke. Sovražnik ga je takoj zapazil, in hitro je začelo pokati okrog njega. Okoli njega so se pokazali beli oblaki. Naš zrakoplov je švignil sedaj sem, sedaj tja, slednjič pa se spustil nepoškodovan na tla, in polentarji so se obrisali pod nosom.

Ženske so bile s svojim delom gotove in začeli smo misliti na odhod. Vsaka je vzela svojo culo na rame in odšli smo ravno pri bojni črti v vas A. Tu smo neko sorodnico izvlekli iz postelje ob 11. uri ponoči. Drugo jutro smo se zbudili vsi prav spočiti za nadaljno pot. Poprej smo še poizvedeli za tren, da bi nam odnesel blago iz bojne črte. Vojski so nam zelo radi vstregli. Ob pol 7. uri smo že odšli iz A. Točno o poldne smo prišli k našim dobrim starim znančcem. Ti so nas že čakali z zelo dobrim kosilom. Po kosilu smo morali pripovedovati, kako se nam je godilo. Meni se ni ljubilo vedno čakati in odšel sem z nekim poročnikom pl. J. ogledat si artiljerijski tren. Tu sem videl vsakovrstne množine granat in šrapnelov. Ko smo zvečer povečerjali, je vsak dobil svojo posteljo. Edino jaz nisem nič dobil, ker sem bil zunaj. Ko sem šel zvečer k onemu g. poročniku, me je sam povabil, če hočem spat z njim v šotoru. Ko smo se še malo posladkali, smo se spravili v šotor spat.

Drugo jutro so nas čakali pred hišo vozovi, na katere smo naložili svoje blago. Pod poveljstvom starega Bošnjaka smo se poslovili od gg. častnikov in sedli na vozove. Vozovi so se pomikali med gromenjem topov naprej. Ker je bila cesta slaba, smo se bali, da se ne prevrnemo, a starec nas je tolažil, da je njemu ravno tako draga njegova glava kot naša. Ko smo prišli na postajo L. smo hoteli postreči Bošnjakoma z vinom. Toda starec se je kot pravoverni muslim odrekel okrepčilu. Obdarili smo voznike in sedli na vlak. Vlak nas je potegnil iz vojnega pozorišča in kmalu smo zopet zagledali prelepo blejsko jezero, ki se je blesketalo v žarkih zahajajočega solnca.

V sovražnem granatnem ognju.

Ne samo naše junaške čete, marveč tudi štabi naših višjih poveljstev so izpostavljeni večkrat največji osebni nevarnosti. V stremeljenju, da bi bili blizu svojim četam, da bi z njimi delili nevarnosti in težave in da bi z osebnim vplivom vodili boje, se nahajajo neposredno v nevarnem pasu. Ozka, skalnata visoka dolina nas je silila, da smo namestili naše poveljstvo 250 m proč od ene naših lastnih baterij.

Nastal je večer in ravno se je bil štab sešel v šotoru k večerji, ko je pretreslo zrak silno tuljenje in kmalu nato je — približno 200 m daleč od nas — na skalnati planoti blizu baterije z glušecim treskom eksplodirala sovražna 15 cm granata. Nekateri v našem krožku so topot prvič slišali to čudno, stahotno godbo. Oni, ki še niso bili »duhali smodnika«, so našli v svojih, v ognju že utrjenih tovarših in posebno v našem poveljniku, višjem voditelju, ki je v krvavih dneh pri Janowki prejel ognjeni krst, trdno moralno oporo! Pri drugi in tretji granati je pač ta ali oni napravil nekam zaskrbljen obraz, toda pri šesti, sedmi in osmi so pa že z zanimanjem sledili izvajanjem našega generala, ki je tako mirno, kakor bi stal kot gledalec ob šahovni deski, cenil sovražne strele glede njihove bližine k lastni bateriji. Nad eno uro je pač trajal ta granatni koncert v naši neposredni bližini. Pač so bučali preko nas kosi granat in kamenja. A stali smo skoro tako, kakor dijak pri menzuri ob križu, krog našega predpostavljene in brzali svoje živce. Bilo je pol 10. ponoči, ko se je zadnja sovražna težka granata z mogočnim treskom in krasnim, strahovito lepim ognjenim sijem razletela od skalnih čereh. Za marsikaterega izmed nas je bil prestan ognjeni krst. Dobro razpoloženi smo zaključili večerjo, ki je nismo bili niti za hip prekinili, s čajem. Vsak posamezni je imel vtis, kakor bi se bil skopal v jeklu, in tudi naši vojni kurat je zadovoljno mežikal skozi svojo očala in se veselil — »da je bil tudi zraven.« In da je hrabro vzdržal, to spridevalo smo mu mogli dati vsi. In naši krepki topničarji tam na skalni planoti, tudi oni so hrabro vzdržali. Pač so se razletavale granate v njihovi neposredni bližini. Več nego trideset bomb je vršel sovražnik proti njim. Takoj po zaključku koncerta smo se izvestili pri njih glede učinka. »Ničla!« je bil vesel odgovor vrlih topničarjev.

Nevaren trenotek.

Tudi naslednje dni smo čakali na koncert. Izostal je. Če bi bil sovražni artiljerist tam gori v skalah slutil, da bi mu bilo treba izpremeniti smer svojih topov le za nekaj minut stopnje, bi bil to nedvomno telefonično ukazal in naravnost bombardiral naš poveljniški stan s težkimi granatami.

Minul je teden, ko je vročega poletnega popoldne korakala proti našemu poveljstvu po dolgem maršu utrujena kolona, in sicer najprej v majhnih skupinah po 3 in 4 moške, kasneje pa kar v sklenjeni vrsti. V trenotku, ko se je to opazilo, je bil naš štab alarmiran, da poseže vmes. Iz izkušnje smo vedeli, da preži tamkaj z gora na te brezskrbne — smrt, in da je mogoče brez nevarnosti priti skozi našo dolino le v majhnih skupinah. Kratko in pa ostro so se glasili ukazi našega poveljnika. Bliskovito hitro smo pohiteli k zadnji polovici kolone, jo razdelili v kose in pokazali varne zaklone. Šlo je za las. Že je tulila skozi zrak prva bomba in z mogočnim treskom eksplodirala v nevarni bližini. Šest metrov visoko se je zasukal črni stebel dima in kamenje in železni drobci so leteli preko naših glav. In z grozljivo brzino kakršne v šestih mesecih, odkar smo bili v vojni, še nismo doživeli, je sledil strel strel. Zbran krog svojega poveljnika, je stal mali štab. Sedaj znova zarjove in trešči v neposredni bližini. Ušesa so oglušela. Težko je ležal zračni pritisk na prsih. 15 m od nas se je razletel težki sovražni izstrel, kakor smo zmerili kasneje. In kakor da bi sovražnik vedel, nam je poslal še en zadnji pozdrav 15 metrov blizu. Pač je zračni pritisk vršel enemu izmed nas čepico z glave, toda nepoškodovani smo ostali vsi. Zastonj so bile sovražne 15 cm granate. Vsled pravočasnega, krepkega nastopa se nobenemu možu kolone niti las ni skrivil.

„Dezerter.“

Bilo je prošli teden v gorah blizu soškega bojišča v taboru nekega polka. Nekemu vojsku je bilo dolgčas. Vzame torej ponoči puško, patrone in dva hleba kruha, pa hajdi na svobodo. No, daleč se mu ni zdelo iti. Izbere si torej nov kvartir v stogu poleg vasi, še ne pol ure od tabora. Ko mu poide kruh, živi pa od sadja. A mož je lačen tudi čez dan, in zato se oprežno ozre, če ni nikogar, pa smuk pod hruško. Mudilo se mu je pa tako, da je kakor veriverica skakal semtertja in hitel, kar se je dalo. Blizu tam stoječi deklici se je pa to skakljanje zdelo tako smešno, da se je na glas zasmejala, in kot bi trenil

izgine junak. — Bilo je zvečer. Blizu tam je nek vaščan imel delo. Ubogemu dezerterju se je zahotelo kruha, in hajdi k možu. Radi lepšega mu pove v vseh mogočih jezikih, da je prišel za kompanijo kupovat krompirja. No, mož je brž vedel, s kom ima opravila. Da mu kruha in tudi vžigalic, da si prižge pipo, nato pa pazi, kam pojde. Videl je, da nima daleč svojega bivališča, pa skoči brž v dolino k orožniku. Ti pridejo, na jutro se razpostavijo. In že na prvi klic pridele junak iz zadnjega kota stoga ter izroči patrulji mirno nenabasano puško in patrone. Pa ga vpraša, zakaj je dezerterjal. »Za nič,« pravi, »ne vem, tako mi je prišlo.« No, izkazalo se je, da ga tuintam še precej luna trka in zato so ga poslali v bolnišnico v opozovališče, ali ima vsa koleščka v redu. Vojak je iz laških Tirolcev.

Vesti o naših ujetnikih na Francoskem.

G. M. Malovič nam piše: Slovensko javnost bo morda zanimalo izvedeti, kako se godi našim ujetnikom na Francoskem. O tem morem poročati, da nemške in avstrijske ujetnike neprestano prestavljajo. Najprej so jih spravili v mesto Flers, potem v Pirenej blizu Lurda, kjer so bili od 25. avgusta do 25. decembra 1914 nastanjeni v velikem samostanu. Od ondi so jih premestili v Avignon. Nameravali so jih naseliti na otoku Korzika, a iz neznanega vzroka so jih spravili v Trigolet, kjer so bili do 25. maja 1915. Tega dne so odbrali Slovane in jim dali večje ugodnosti nego so jih deležne druge narodnosti. Dali so jim namreč razne službe. Tako je dobil moj brat Janko, ki je že od 1. avgusta 1914 interniran, v Marzeltu službo hotelskega sobarja. Sedaj ima dobro hrano, večjo svobodo in red, poleg tega pa še nekaj plače. Sedaj lahko čita svetovne časnike in izve, kako se godi naši domovini, po kateri tako hrepeni. Pismeno občevanje mu je strogo prepovedano. Vsem rojakom pošilja prisrčen pozdrav.

Pogrešane družine s Primorskega.

Išče se družina in soproga Krištofili Franciška, potem otroci Pavla, 14 let stara, Katarina 12 let, Terezija 8 let, Antonija 6 let, Jožef 3 leta in Franc 2 leti star, vsi iz Snožec št. 5, občina Biljana, pol. okraj Gradiška; kdor kaj o isti ve, naj blagovoli sporočiti gospodarju na naslov: Krištofili Anton, črnovojnik železniške straže, Matulje (Istra).

Topničar Boštjan Hlede piše: Danes, 11. junija, sem prejel »Slovenca« z dne 25. maja 1915. Hitro sem ga razgrnil in pogledal, če je kaj iz naših nesrečnih Brd pri Gorici. In res sem dobil dopis: Zadnji dnevi v Brdih. Ko sem to prečital, sta se me lotila jeza in žalost. Jeza nad Lahi, ki nam hočejo uropati našo drago zemljo, žalost nad našim ubogim brisimskim prebivalstvom, ki ga je zadela taka nesreča. Predvesm pa me skrbi, kaj je z mojo malo družino, kam se je skrila žena z otrokom? Zadnje ženino pismo sem prejel 28. maja; pisala mi je, da ne more več proč z železnico in da mora ostati doma. Bogve, morda že tudi ondi pokajo šrapneli. Kdor bi mi vedel kaj poročati o njem, naj mi prijazno piše na naslov: Boštjan Hlede, havbična baterija 5-3, vojna pošta št. 610. — V moji žalosti in skrbeh me tolaži zavest, da tudi jaz stojim v bojnih vrstah proti največjemu avstrijskemu in slovenskemu sovražniku Lahu. Trdno upam, da nam bo Bog pomagal, da slavno zmagamo tega grdega izdajalca. V tej nadi pošiljam najlepše pozdrave vsem Bricem in Števerjancem; Bog bodi z nami! — Išče se preč. g. Janez Spitzer, vikar iz Fojane, pojasnila uredništvu »Slovenca«. — Kje se nahata družini Ignaca Ivančiča iz Kobarida št. 31 in Ivana Uršiča iz Mlinskega št. 7 pri Kobaridu, katere se nahajata sedaj pri vojaki v »Verpflegsmagazin, Graz, Nibelungenschule«. Ako kdo kaj ve, se prosi, da sporoči na naslov Iv. Uršič, k. u. k. Militär-Verpflegsmagazin, Nibelungenschule, Graz. — Išče se Pintar Stanko, ki je bil na otoku Barbana pri Gradežu pri č. 60. franciškanih. Zadnjičkrat je pisal o Veliki noči leta 1915. Od tistega časa ni več slišati o njem. Kdor kaj ve o njem, naj sporoči njegovi materi Mariji Pintar, učiteljevi vdovi, Novi Vodmat št. 58, pošta Moste pri Ljubljani. — Marija Blažko v Lokavcu pri Ajdovščini, išče svojega brata in očeta Petra Ipavec, doma iz Kanala. — Franciška Križnič, Krolendorf, Post Ulmerfeld št. 21, N. O., begunka iz Tržiča (Monfalcone), išče svojega ino Antona Križniča, ki je bil mornar v Trstu. — Kdor pozna družino Matije Kokošin iz Drežnice št. 59, naj blagovoli sporočiti, kje da stanuje, na naslov: Matija Kokošin, k. u. k. Lir. Nr. 5, 2. Ersatzkomp., Marinefeldpostamt. — Išče se Anton Vulč iz Čeztoče št. 75. Naslov naj se pošlje na: Marija Čopi, sedaj v Soti, via Kranjska gora. — Karel Uršič (Reje, Tolmin 146) Lir 27., 8. stot., vojna pošta 220, išče Jakoba, Marijo in Amalijo Uršič, Mlinsko 4 pri Kobaridu. — Peter Korenik, k. u. k. Reserve-Spital Nr. 5, Wien XX, Pöchlunds-

straße Nr. 12, išče svoje starše, doma s Primorskega. — Gregorčič Jakob, k. u. k. Marschbaon. Nr. 30, 2. komp., vojna pošta 322, išče svojo družino, doma iz Krna št. 10 pri Kobaridu. — Jožef Humar, k. u. k. Verpflegstafel 51, vojna pošta št. 51, vpraša po družini Jožefa Kumar iz Kojškega (selo Hum) št. 7, k družini spada žena Alojzija z otroci in mati. — Klavčič Jožef iz Podgore pri Gorici št. 139, sedaj na Verdun št. 61, občina Vrhnika, išče sinah N. Klavčič, ki je pobegnili iz Podgore in se mora nahajati kot begunka na Kranjskem ali na Štajerskem.

DAROVI

poslani našemu upravništvu:
Za pogorele v Ribnici: Marija Teran, Podbrezje, 2 K.
Za čoln-potapljač: Vikt. Čadež, Ljubljana, 10 K.
Za Rdeči križ: Mana Burgar, Lahovče, 10 K; veleč. gosp. Val. Jakelj, župnik, Lahovče, 6 K.
Za vojne invalide: Gospa Franja Majdič, Kranj, 10 K; Zavarovalna družba »Croatia« 10 K.

— Hrvatske knjige za hrvatske vojake! Po naših bolnicah in vojašnicah je mnogo hrvatskih vojakov, Dalmatincev in drugih. Ali so pač dovolj oskrbljeni z dobrim čitvom. Marljivi reški kapucini so pripravljene preskrbeti in podariti potrebnih knjig za hrvatske vojake. Kjerkoli bi torej želeli postreči hrvatskim vojniki z dobrimi knjigami, naj se obrnejo ponje naravnost na kapucinski samostan v Reki (Fiume).

Zobna krema
KALODONT
70 vinarjev.

Sprejme se pošten

1837

UČENEČ

krepak, s primerno šolsko izobrazbo, koji ima veselje do trgovine s kolon. blagom.

Aifonz OBLAK, Novomesto.

Kupim v vsaki množini mikano in nemikano

domače predivo

po najvišji ceni. — Ponudba na: Ivan N. Adamič vrvarna, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 31. 145,

Iz zasebnih razlogov se takoj in zelo poceni proda

1826

mala vila

z 11 orali gozda, travnikov in njiv pri Vetrinju v bližini Celovca in

posestvo

obstoječe iz dveh kmetij, skupno ali vsaka kmetija posebej, obsegajoč 62 oralov, krasen 70leten gozd, zemlja prvovrstna, arondirana.

Naslov pove iz uljudnosti uredništvo „Mira“ v Celovcu.

SANATORIUM EMONA
Za notranje in kirurške bolezni.
Ljubljana, Komenskega ulica 4
Soprijatelj: Dr. Fr. Derganc

OVČJO VOLNO

vseh vrst in vsako množino

kupuje po najvišjih cenah

J. GROBELNIK,

Ljubljana, Mestni trg šte. 22.

Vse blago **Pozor!**
kakor tudi čevlje, dokler kaj v zalogi, brez zvišanja po stari ceni.
Tudi zalogo nagrobnih vencev s trakovi in napisi.
Prosim, prepričajte se! 1574
Uljudno se priporoča trdka
K. WIDMAYER, pri »Solneus«, za vodo.

Izujena v popolnem šivanju ter urna
KUHARICA

išče primerne službe v kako boljšo hišo ali na kako župnišče. Naslov pove uprava tega lista pod »Pridna gospodinja 1845«.

Ovčjo volno

kupi vsako množino za vojaške potrebe po višji ceni kot vsak drug prekupec 1782

Ivan Savnik
Kranj - Gorenjsko.

VOLNO

ovčjo, oprano in neoprano, kupim vsako množino po najvišji ceni proti takojšnemu plačilu, ter plačam vožnjo sam. Večjo množino pošljem potnika osebno prevzeti.
Veletrgovina **R. STERMEČKI, Celje**
štev. 20, Štajersko. 1631

Zaloga v Ljubljani:
A. Šarabon in Mihael Kastner.

ANTON BOE
barvarija in kemična pralnica
Ljubljana, Selenburgova ul. 6
Dela se izvršujejo tudi na
Glinah št. 46. Nizke cene!
Točna in solidna postrežba!
Obstoj trdke že čez 50 let.

Malo posestvo

v Resnici št. 3, pol ure od Borovelj, 20 minut od Podgore, s 13 orali, od teh kake 3 orali mladega lesa, lepa, ravna lega, z velikim hlevom za 12 goved, pripravno za begunce z opravo in pridelki z malim naplačilom 1000 do 2000 K se takoj proda. Vprašanja na posestnika: **Jurij Trinkl, Celovec Fröhlichgasse 40.** 1838

Kupujem
sveže češplje in hruške
za destilacijo žganja po najvišji ceni. **Gabrijel Eržen, Zapuže pri Lescanah Gorenjsko.** 1674

Trgovski pomočnik
mešane stroke se sprejme takoj. Vešči železnine imajo prednost. — Ponudbe na upravo tega lista pod št. 1813. 1813

Kranjska deželna podružnica v Ljubljani
n. a. dež. življ. in rentne, nezg. in jamstvene zavarovalnice
sprejema zavarovanja na doživetje in smrt, otroških dot. rentna in ljudska, neugodna in jamstvena zavarovanja.
Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije.
Udeležba na dividendah pri življenjskem zavarovanju že po prvem letu: Stanje zavarovanj koncem leta 1914. K 173.490.838—
Stanje garancijskih fondov koncem leta 1914. K 48.732.022-76
V letu 1914. se je izplačalo zavarovancem na dividendah iz čistega dobička K 432.232-66
Kdor namerava skleniti življenjsko zavarovanje, veljavno za vojno zavarovanje, naj se v lastno korist obrne do gori imenovane podružnice. — Prospekti zastoj in poštne prosto. 1439
Sposobni zastopniki se sprejmejo pod najugodnejšimi pogoji.
Marije Terezije cesta št. 12.

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga.
Mizarstvo.
Popolna spalna
oprava za 2 osebi
zgotovljena iz tu-
ali inozemskega
oreha ali hrasta z
marmorjem in og-
ledalom
350 K
J. Pogačnik
Ljubljana, Marije Terezije cesta 13-18.

Ustanovljeno l. 1893. Ustanovljeno l. 1893.
Vzajemno podporno društvo
v Ljubljani
registrovana zadruga z omejenim jamstvom
sprejema in obrestuje hranilne vloge po
Rentni davek plačuje iz
svoje. Zunanjam
vlagateljem so za poši-
5%
ljanje denarja na razpo-
lago brezplačno polo-
žnice poštne hranilnice
Zadruga dovoljuje posojila v odsekih na 7½, 15 ali 22½ let;
pa tudi izven odsekov proti poljubnim dogovorjenim odplačilom.
Dovoljujejo se ranžijska posojila proti zaznambi na plačo in
zavarovalni polici ali poroštvo. Prospekti na razpolago.
Društveno lastno premoženje znaša čez 600.000 kron.
Deležnikov je bilo koncem leta 1913 2492 s 17.406 deleži, ki repre-
zentujejo jamstvene glavnice za 6.788.340 kron.
Načelstvo:
Predsednik: **Andrej Kalan**, prelat in stol. kanonik v Ljubljani.
I. podpredsednik: **Ivan Sušnik**, stolni kanonik v Ljubljani. II. podpredsednik: **Karol Pollak ml.**, tovarnar v Ljubljani.
Olani: **Fran Borštnik**, a. kr. profesor v pokoju v Ljubljani; **Ignacij Zaplotnik**, katehet v Ljubljani; **Ivan Dolenc**, a. kr. profesor v Ljubljani; **dr. Jožef Gruden**, stolni kano-
nik v Ljubljani; **Anton Kohlar**, dekan v Kranju; **dr. Jakob Mohorič**, odvetniški kandidat v Ljubljani; **dr. Fran Papež**, odvetnik v Ljubljani; **B. Remec**, ravnatelj trg. šole v Ljubljani; **Anton Sušnik**, a. kr. gimnazijski profesor v Ljubljani; **dr. Viljem Schweitzer**, odvetnik v Ljubljani; **dr. Aleš Ušeničnik**, profesor bogoslovja v Ljubljani; **Fran Verbič**, a. kr. gim-
nazijski profesor v Ljubljani.
Nadzorstvo:
Predsednik: **Anton Kržič**, a. kr. profesor in kanonik v Ljubljani. — Olani: **Anton Odež**, katehet v Ljubljani; **Ivan Mlakar**, profesor; v Ljubljani; **K. Gruber**, a. kr. fin. rač. ofical v Ljubljani; **Avguštin Zajc**, a. kr. rač. revident in posestnik v Ljubljani.

Ponujajte
želod
Kolinski tovarni v Ljubljani

5 vinarjev
stane dopisnica, potom katere izvolite
zahtevati moj glavni cenik s 4000 sli-
kami, obsegajoč bogato izbero pripravnih
predmetov za vsakdanjo rabo in
darila; cenik se pošlje vsakomu zastoj
in poštne prosto.
Prva tovarna ur **JAN. KONRAD**
c. in kr. dvorni založnik, Brück št. 1223 (Geško)
Pristne nikeln. žepne ure po 4-20 K, 5-— K,
V srebru 8-40 K, 9-50 K. Nikeln. budika 2-90K,
ure s kukavico 7-85 K, ure z nihalom 9-— K.
Pošilja se po povzetju. — Neugajajoče se za-
menja ali denar nazaj. 1278

Proda se takoj zaradi pomanjkanja gospo-
darja dobro idoča 1752
gostilna s špecerijsko trgovino
zraven farne cerkve v jako prijaznem in
zdravem kraju na Sp. Štajerskem. Pripravno
tudi za penzioniste. Cena 5000 K. Naslov pri
upravnistvu »Slovenca« pod šte. 1752.

500 K Vam plačam, ako Va-
ših kurjih oces, bra-
davic in trde kože,
tekem 3 dni s korenino,
brez bolečin ne odpravi
Ria-Balsam.
Cena lončka z jamstvenim pismom K 1-—, 3 lončki
K 2-50, 6 lončkov K 4-50. — **KEMENY, Kaschau**
(Kassa) L, pošni predal 12/82 Ogrsko. 1507

Sprejmeta se 1844
2 DIJAKA 2
na stanovanje. Kje pove uprav-
ništvo »Slovenca« pod šte. 1344.

Učenka 1853
ali tudi že izučena deklica, zdrava, krepka,
z dobrimi spričevaji, se pod ugodnimi
pogoji sprejme v modno trgovino v Ljub-
ljani. — Pismene ponudbe naj se pošljejo
pod »prihodnost 1915« na upravo lista.

Kupi se dobro ohranjen 1801
pult in stelaže
za manjšo trgovino ter blagajna »Na-
tiona« še v dobrem stanju. — Več se
poizve v trgovini Žibert, Prešernova ul. 38.

Ovčjo volno
kupujem po najvišji ceni vse vrste in
1861 vsako množino
Vinko Črnilec, Naklo p. Kranju.

Sveže
češplje in hruške (tepke)
kupi vsako množino in po najboljših cenah
1638 veletrgovna sadja
M. Rosner & Co., Ljubljana.

Ustanovljeno v letu 1842.
Brata Eberl
Trgovina oljnatih barv,
laka in firneža
Crkoslikarija
Slikarja, pohištvena in
stavbena pleskarja
Ljubljana, Miklošičeva cesta
Nasproti hotela Union
Telefon 154. Telefon 154.

Jantarjevi laki in laščilo za sobna tla. **Marx-emajl za pode, zid, železo in drugo.**
Firnež iz pristne-
ga lanenega olja.
Olje za stroje, prašno olje, karbolinej, čopiče za vsako
obrt. - Vse potrebščine za umetnike, slikarje i. t. d.
Predmete in potrebščine
za žgalno in briljantno
slikanje.
Oljnate barve, najboljše
vrste fačadne barve,
vremensko neizpremen-
ljive (Kronsteinerja) barve, in raznovrstne vzorce za
sobne slikarje. 1132
Lake angleške za kočije, lake
za pohištvo in druge predmete
Delavnica za črkoslikarska,
likarska in pleskarska dela
Igriška ulica 6, Gradišče.

Izborne se je obneslo za vojake v vojski in
sploh za vsakega kot najboljšo
bol oblažajoče mazanje
pri prehlajenju, reumatizmu, gihtu, influenci,
prsni, vratni in bolesti v hrustu
Dr. Richter-ja

Sidro-Liniment. capaci
Nadomestilo
za **Sidro-Pain-Expeller.**

Steklenica kron. — 80, 1'40, 2'—
Dobiva se v lekarnah ali direktno
v Dr. Richter-ja lekarni „Pri zlatem levu“,
Praga, I., Elizabetina cesta 6.
Dnevno raspošiljanje.

Obvestilo.

Uljudno naznanjam vsem prečastitim cerkvenim
oskrbnikom in drugim p. n. odjemalcem, da
sem večidel svoje zaloge voščenih sveč začasno

preložil v Ljubljano

ter da bom sprejemal in izvrševal cenj. naročila
od tu, dokler se ne bom mogel povrniti v Gorico.

Cenjena naročila naj se blagovolijo naslovljati
na mojo sedanjo pisarno 1831

I. Kopač, svečar Ljubljana
Sočnijska ulica 7, I. nad.

1776 Ignacij Hladnik:

Petero prošnih Marijinih Pesmi
ob vojnem času.

Za mešan zbor. Op. 65. Cena 1 K.

Vojne pesmi (svetne)
za moški zbor. Op. 67. Cena 1 K.

Sedemindesetdeseti Psalm

za osmeroglasni dvojni mešan zbor z
orglami. Op. 66. Cena partituri 5 K.

VINA

340 hl

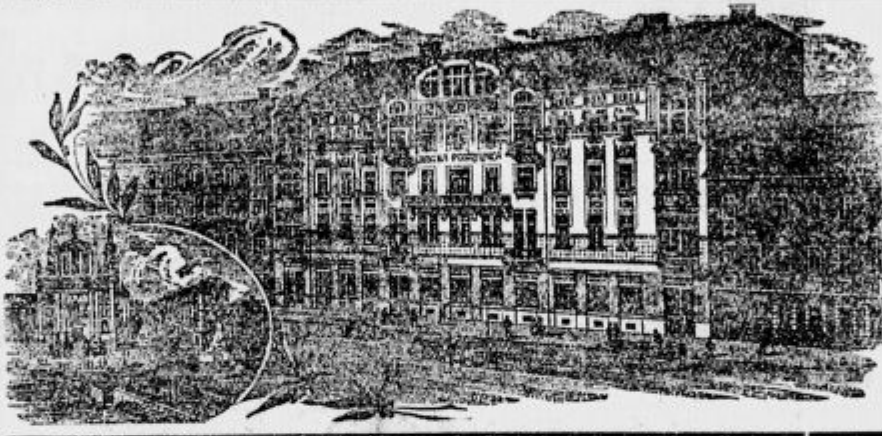
belega in rudečega lastnega
pridelka prodaja Ivan Zatluka,
ravnatelj „Katoliške banke“ v
Zagrebu. 1841 3

Velika zaloge krasnih
VENCEV IN TRAKOV.
BENEDIKT & CO., LJUBLJANA
PREŠERNOVA ULICA

**GORCEVA
ADLER IN ES-KA
KOLESA**
so pa res
NAJBOLJŠA!
A. GOREC
špecialna trgovina s kolesi in deli
LJUBLJANA
MARIJE TEREZIJE CESTA ŠT. 14
„NOVI-SVET“ nasproti KOLIZEJA

**Najboljša in najsigurnejša
prilika za štedenje!**

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ljubljana, Mikloičeva cesta šte. 6, pritličje, v lastni
hiši nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvi

sprejema hranilne vloge in vloge v
tekočem računu, za katere jamčijo
ne samo njeni zadružniki temveč

tudi cela dežela Kranjska

ter jih obrestuje po 4³/₄ % brez
kakega odbitka, tako da sprejme
vložnik od vsakih vloženih 100 K
čistih obresti 4.75 kron na leto.
Stanje vlog je bilo koncem junija
1915 čez 23 milijonov kron. Za
nalaganje po pošti so poštnohnan.
položnice brezplačno na razpolago.

Načelnstvo.

100 litrov zdrave domače pijače,

osvežujoče, dobre in šele gasijo si lahko
vsak sam priredi s malimi stroški. V sa-
logi so snovi za ananas, jabolčnik, gre-
nadin, malinovec, poprova meta, mu-
škatelec, pomerančnik, dišeča perla,
vianjevec. Ta pijača se lahko poleti sa-
vija hladna, posimi pa vroča mesto ru-
ma in spanja. Skušati se ne more. Snovi
s nastankom navodilom stanejo K 4.80
franko po povzetju. Na 5 takih porcij do-
dam eno povrhu. Za gospodarstva, tovarne, delavnice itd.
neprecenljive vrednosti, ker delavce ta pijača osvabi in
ne upijani, valed česar ne zgube nič na svoji delazmošnosti.

Jan Grolich, drogerija „Pri angelu“, Brno 643, Morava.
1851

Najnižje cene.

Največji izbor.

Preobleke Popravila.

L. Mikusch
tovarna dežnikov
Ljubljana, Mostal trg 15.

Prvo kranjsko podjetje za umetno
steklarstvo in slikanje na steklo

Augusta Agnola

Ljubljana

Dunajska cesta šte. 13
pri „Figovcu“

se priporoča slav. cerkvenim
predstojništvom kakor p. n.
občinstvu za solidno izvršitev
vsakovrstnega umetnega ste-
klarstva in slikanja na steklo,
za steklarstvo v figuralni in
navadni ornamentiki, stavbo
ter portalno steklarstvo —
Za oga steklenega in porcela-
stega blaga vsake vrste, sve-
tilk, zrcal, okvirov za podobe
itd. — Narisi in proračuni na
zahtevo zaslonj. — Spričevala
mnogo dovršenih del na raz-
polago. 74

Štambilije

vseh vrst za urade,
društva, trgovce itd.

Anton Černe
graver in izdelovatelj
kavčuk - štambiljev

Ljubljana, Seidenburgova ul. št. 1.
Ceniki franko. 553 Ceniki franko.

Ježice

kupuje v vsaki množini

Alex. Rosenberg

Gradec, Elisabethinerg. 6.

Odlikovan na razstavi v Radolici leta 1904 s častno
diplomo in svetinjo I. vrste.

BRINJEVEC

najljepše vrste,
posebno pripo-
ročljiv proti ku-
žnim boleznim, se
dobi pri Gabri-
jelu Eržen, Za-
puke pošta Be-
gunje pri Les-
cah, Kranjsko.

Za pristnost se jamči. Cene zmerne. 3167

Brzojavke:
Prometbanka Ljubljana.

C. kr.

priv.

Telefon št. 41.

Sološna prometna banka podružnica Ljubljana, prej I. C. Mayer

Centrala na Dunaju. — Ustanovljena 1864. — 30 podružnic, **Vogel Marijin trg — So. Petra cesta.** Delniški kapital in reserve 65.000.000 kron.

Preskrbovanje vseh bankovnih transakcij. n. pr.: Prevzemanje denarnih vlog na
hranilne knjižice brez rentnega davka, kontovne knjige ter na konto-korent z vsakodnevnim
vedno ugodnim obrestovanjem. — Denar se lahko dviga vsak dan brez odpovedi. — Kupo-
vanje in prodajanje vrednostnih papirjev strogo v okviru uradnih kurznih poročil. — Shra-
njevanje in upravljanje (depoti) vrednostnih papirjev in posojila nanje. 15

Najkulantnejše izvrševanje borznih naročil na vseh tuzemskih in inozemskih mes-
tih. — Izplačevanje kuponov in izrebranih vrednostnih papirjev. — Kupovanje in prodaja-
nje deviz, valut in tujih novcev. — Najmodaja varnih predalov samoshrambe (safes) za
ognjevarno shranjevanje vrednostnih papirjev, listin, dragotin itd. pod lastnim zaklepom
stranke. — Brezplačna revizija izrebranih vrednostnih papirjev. — Promese za vsa žrebanja

Ustmena in pismena pojasnila in nasveti o vseh v bančno stroko spadajočih transakcijah vsedkar brezplačno. Stanje denarnih vlog na hranilne knjižice dne 31. julija 1915 K 85.944.552.—,
31. decembra 1912 na knjižice in tekoči račun K 236.633.922.—.